

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**PRAVICE IN OBVEZNOSTI STATUSA DRUŽBENIKA V
KOMBINACIJI Z DRUGIMI STATUSI PO ZPIZ-2**

Ljubljana, september 2016

KARMEN SOJER

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Karmen Sojer, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Pravice in obveznosti statusa družbenika v kombinaciji z drugimi statusi po ZPIZ-2, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko doc. dr. Barbaro Mörec

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 20. 09. 2016

Podpis študentke: Karmen Sojer

KAZALO

UVOD	1
1 NOVOSTI ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU (ZPIZ-2)	2
1.1 Splošno o novostih ZPIZ-2.....	2
1.2 Predstavitev zavarovancev, ki se obvezno zavarujejo po ZPIZ-2	4
1.2.1 Osebe v delovnem razmerju.....	5
1.2.2 Samozaposlene osebe	5
1.2.3 Družbeniki.....	6
1.2.4 Kmetje.....	7
1.2.5 Osebe v drugih pravnih razmerjih	9
1.3 Predstavitev drugih statusov, potrebnih za predstavitev problematike diplomskega dela.....	10
1.3.1 Študentje	10
1.3.2 Upokojenci	11
1.3.3 Poslovodja.....	15
1.3.4 Prokurist.....	15
2 ZAVAROVALNA PODLAGA PO ZPIZ-2	16
2.1 Možne kombinacije statusov	16
2.2 Družbenik v kombinaciji z drugimi statusi in zavarovalna podlaga.....	19
3 ZAVAROVALNA OSNOVA	23
3.1 Začetek zavarovanja.....	23
3.2 Zavarovalna osnova	24
3.2.1 Zavarovalna osnova za osebe v delovnem razmerju	24
3.2.2 Zavarovalna osnova za samozaposlene osebe	25
3.2.3 Zavarovalna osnova za družbenike-poslovodne osebe.....	28
3.2.4 Zavarovalna osnova za kmete	29
3.2.5 Zavarovalna osnova za upokojence.....	29
3.2.6 Zavarovalna osnova za osebe, zavarovane na podlagi drugega pravnega razmerja	30
3.3 Gibanje povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji	31
4 OBRAČUNI IZPLAČIL PO POSAMEZNIH KATEGORIJAH ZAVAROVANCEV	32
4.1 Dohodki družbenika-poslovodne osebe	33
4.2 Izplačila na podlagi drugega pravnega razmerja	35
5 ANALIZA STROŠKOV ZA RAZLIČNE ZAVAROVALNE PODLAGE	38
5.1 Primerjava stroškov zavarovanja samostojnega podjetnika in osebe, zavarovane na podlagi drugega pravnega razmerja	39
5.2 Primerjava stroškov zavarovancev, ki se obvezno zavarujejo na podlagi delovnega razmerja in drugega pravnega razmerja	41
5.3 Primerjava izplačil za neto dohodek 1.000 €.....	43

5.4 Odločitve upokojencev	44
SKLEP	44
LITERATURA IN VIRI	47
PRILOGE	

KAZALO TABEL

Tabela 1: Višina pokojnine v odvisnosti od zavarovalnega časa	14
Tabela 2: Najnižje zavarovalne osnove po letih za samozaposlene osebe, družbenike-poslovodne osebe in kmete	25
Tabela 3: Višina povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji v €	31
Tabela 4: Obračun pogodbe o poslovođenju za zavarovanca iz 16. člena ZPIZ-2	34
Tabela 5: Obračun pogodbe o poslovođenju osebi, ki je zavarovana kot samostojni podjetnik	34
Tabela 6: Pregled obdavčitve izplačil na podlagi drugega pravnega razmerja	35
Tabela 7: Obračun izplačil na podlagi drugega pravnega razmerja za 1.000 € bruto dohodka	37
Tabela 8: Pregled minimalnih prispevkov samostojnega podjetnika za leto 2015 v €.....	39
Tabela 9: Izračun prelomne točke med delom na podlagi drugega pravnega razmerja in samozaposlitvijo.....	41
Tabela 10: Izračun prelomne točke med delom na podlagi drugega pravnega razmerja in delovnega razmerja	42
Tabela 11: Primerjava stroškov dela za različne oblike dela za 1.000 € bruto in za 1.000 € neto dohodka.....	43

KAZALO SLIK

Slika 1: Rast povprečne letne plače zaposlenih v RS v letih 2006-2015	32
Slika 2: Strošek delodajalca pri izplačilu na podlagi drugega pravnega razmerja (v %)	38

UVOD

V Uradnem listu RS št. 96 z dne 14. 12. 2012 je bil objavljen novi Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 96/2012, 39/2013, 102/2015, v nadaljevanju ZPIZ-2). Zakon je stopil v veljavo 01. 01. 2013, nekatere določbe pa so stopile v veljavo kasneje, med njimi določbe, ki se nanašajo na ureditev dvojnih statusov; te so stopile v veljavo 01. 01. 2016. Novosti ZPIZ-2 se nanašajo zlasti na zavarovance za obvezno zavarovanje, zavarovalne podlage ter osnove in stopnje prispevkov, pa tudi na vključevanje zaposlenih v pokojninske načrte obveznega in prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

V diplomskem delu podrobneje predstavljam določila ZPIZ-2, ki se nanašajo na kategorije družbenikov, poslovodij in prokuristov posamično in v kombinaciji s kategorijo upokojenecev, študentov, kmetov, oseb, ki so v delovnem razmerju, in oseb, ki so prostovoljno vključene v pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Hkrati pa izpostavljam bistvene razlike glede na določila predhodnega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 109/2006–UPB4, v nadaljevanju ZPIZ-1).

Osrednje raziskovalno vprašanje diplomskega dela je, kako naj posameznik uredi svoj status, da bo obdavčitev zanj najbolj ugodna. Posameznik ima lahko samo en status, npr. opravlja dejavnost kot samostojni podjetnik. Se pa v praksi velikokrat srečamo s primeri, ko ima posameznik več statusov hkrati, je npr. v delovnem razmerju in zraven opravlja še samostojno dejavnost. V Sloveniji se namreč veliko ljudi ukvarja s podjetništvom. Nekateri opravljajo samostojno dejavnost kot edini poklic in so registrirani kot samostojni podjetniki, drugi pa imajo podjetje (d. o. o., d. n. o.), v katerem so bodisi zaposleni na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali pa imajo s podjetjem sklenjeno pogodbo o poslovanju. V podjetju lahko nastopajo tudi v vlogi prokurista ali imajo zgolj lastniški delež. Nekateri posamezniki pa se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo ali z gospodarskim ribolovom. Spet drugi opravljajo dejavnost poleg službe in študija, ter v ta namen odprejo t.i. popoldanski s. p. ali d. o. o. Tudi upokojenec lahko hkrati nastopajo kot lastniki podjetij, prokuristi, direktorji, samostojni podjetniki, kmetje ali pa delajo na podlagi drugega pravnega razmerja.

Cilj diplomskega dela je predstaviti posamezne kategorije zavarovancev, njihovo obveznost za vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, katere so prednostne zavarovalne podlage pri zavarovancih, ki imajo več statusov hkrati in kdaj se iztečejo roki za ureditev dvojnih statusov. Kategorija zavarovanca po ZPIZ-2 določa, katere prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje mora zavarovanec plačevati in v kakšni višini, obseg zavarovanja, kako se lahko vključi v zavarovanje, katere dohodke se mu lahko izplačuje in s katerimi prispevki so ti dohodki obdavčeni.

V prvem poglavju diplomskega dela predstavljam posamezne statuse zavarovancev po ZPIZ-2: osebe v delovnem razmerju in katere funkcije oziroma aktivnosti sodijo k posameznemu statusu. V drugem poglavju se osredotočam na kombinacije statusov, ki se

pogosto pojavljajo v praksi, kako se te osebe zavarujejo in na kateri zavarovalni podlagi. Nekatere kombinacije namreč narekujejo obvezno zavarovanje na podlagi ZPIZ-2, druge pa ne. V tretjem poglavju si pogledamo, kako se določajo zavarovalne osnove in kako se obračunavajo prispevki (kateri in v kakšnem odstotku). Teoretični del nato nadgradim še s primeri izračunov zavarovalne osnove na podlagi podatkov iz davčnega obračuna in dohodninske napovedi. V četrtem poglavju se posvečam izplačilom poslovnim osebam, prokuristom, študentom in upokojujencem. Pripravila sem obračune izplačil glede na različne kombinacije statusov, z namenom vpogleda v stroškovni vidik posameznih izplačil glede na status prejemnika. V petem poglavju pa predstavljam ugotovitve, kako lahko posameznik uredi svoj status, da bo obdavčitev zanj ugodnejša.

1 NOVOSTI ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU (ZPIZ-2)

1.1 Splošno o novostih ZPIZ-2

1. januarja 2013 je v veljavo stopil ZPIZ-2, katerega namen je bil reformirati pokojninski sistem, in je nadomestil ZPIZ-1. Cilj reforme pokojninskega sistema je bil vpeljava pravičnega, preglednega in finančno učinkovitega sistema (Modernizacija pokojninskega sistema, 2016). ZPIZ-2 ureja (1. člen ZPIZ-2):

- sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja,
- sistem obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja,
- sistem prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

Glavni namen uvedbe ZPIZ-2 je bila vključitev posameznikov v polni zavarovalni oziroma delovni čas (3. odstavek 13. člena ZPIZ-2). To določilo se nanaša na posameznike, ki se obvezno vključijo v zavarovanje na podlagi različnih statusov. ZPIZ-1 je tudi poznal hkratno zavarovanje posameznika na podlagi različnih statusov (npr. kot delavec v delovnem razmerju in samostojni podjetnik), vendar pod drugačnimi pogoji. Razlike podrobneje predstavljam v nadaljevanju. Polni zavarovalni čas je tedensko število ur, ki velja za izvajanje zavarovanja oseb, in znaša 40 ur (28. točka 7. člena ZPIZ-2). 13. člen ZPIZ-2 določa, da se morajo zavarovanci, ki so po prednostni zavarovalni podlagi zavarovani za manj kot polni delovni čas, do polnega delovnega oziroma zavarovalnega časa zavarovati na podlagi določb, ki urejajo zavarovanje drugih zavarovalnih podlag (13. člen ZPIZ-2).

Prednostna zavarovalna podlaga je tista, ki je v zakonu navedena pred ostalimi zavarovalnimi podlagami. Vrstni red zavarovalnih podlag po ZPIZ-2 je (2. odstavek 13. člena ZPIZ-2):

1. osebe v delovnem razmerju,
2. samozaposlene osebe,

3. družbeniki,
4. kmetje,
5. osebe, ki opravljajo delo na podlagi drugega pravnega razmerja.

To pomeni, da se na primer oseba, ki je hkrati v delovnem razmerju in kmet, zavaruje na podlagi delovnega razmerja, ker so osebe v delovnem razmerju v ZPIZ-2 navedene pred kmeti. Prva zavarovalna podlaga je delovno razmerje, nato sledijo ostale zavarovalne podlage.

Za razliko od ZPIZ-1, ki je v svojem 17. členu določal, kaj je edini ali glavni poklic, ZPIZ-2 tega pojma ne pozna. ZPIZ-1 je predpostavljal, da oseba opravlja samostojno dejavnost kot edini ali glavni poklic, če (17. člen ZPIZ-1):

- ne opravlja druge dejavnosti,
- ni v delovnem razmerju ali je v delovnem razmerju s polovico ali manj kot polovico polnega delovnega časa,
- se ne šola.

ZPIZ-1 je v 3. odstavku 17. člena dopuščal, da se samozaposlene osebe in kmetje, ki so bile v delovnem razmerju za krajši delovni čas, to je manj kot 40 ur tedensko, lahko za razliko do polnega delovnega časa zavarujejo kot samozaposlene osebe ali kmetje. Te osebe so se lahko za manjkajoči čas zavarovale kot samozaposlene osebe ali kmetje. Za osebe, ki so bile več kot polovico delovnega časa v delovnem razmerju (tj. več kot 20 ur in hkrati manj kot 40 ur), je bilo zavarovanje do polnega delovnega časa možno, ne pa obvezno. Nasprotno pa ZPIZ-2 v 3. točki 13. člena ZPIZ-2 za te osebe uvaja obveznost zavarovanja do polnega delovnega časa, kar pomeni, da se obvezno zavarujejo kot samozaposlene osebe za razliko do 40 ur tedensko in iz tega naslova plačujejo prispevke kot kmet ali samozaposlena oseba. Samozaposlene osebe so bile opredeljene v 15. členu ZPIZ-1, kamor so bili vključeni tudi družbeniki-poslovodne osebe, ki niso bili zavarovani na drugi podlagi. Sliši se zapleteno, vendar ni. Poenostavljeno povedano namreč ZPIZ-2 zahteva, da:

- je samozaposlena oseba, ki je v delovnem razmerju 40 ur tedensko (8 ur dnevno), obvezno vključena v obvezno zavarovanje kot oseba v delovnem razmerju in ne kot samozaposlena oseba – po 13. členu ZPIZ-1 in po 14. členu ZPIZ-2,
- se je samozaposlena oseba, ki je v delovnem razmerju 20 do 39 ur tedensko, po 3. točki 17. člena ZPIZ-1 lahko vključila v obvezno zavarovanje za razliko ur do polnega delovnega časa, če je to želela, po 15. členu ZPIZ-2 se pa mora,
- se samozaposlena oseba, ki je v delovnem razmerju od 1 do 19 ur tedensko, mora obvezno zavarovati kot samozaposlena oseba za razliko ur do polnega delovnega časa in to tako po ZPIZ-1 kot po ZPIZ-2.

Ta sprememba je bila uvedena z namenom, da se po eni strani zagotovi več prispevkov v pokojninsko blagajno, po drugi strani pa se zavarovancu na podlagi plačanih prispevkov iz naslova samozaposlitve ali opravljanja kmetijske dejavnosti večja zavarovalna doba in posledično hitreje izpolni pogoje za upokojitev.

Iz ZPIZ-2 je izločen tudi pogoj minimalne plače kot minimalni dohodek, ki je podlaga za obvezno zavarovanje kot samozaposlena oseba ali kmet. Poenostavljeno povedano to pomeni, da se osebi na podlagi ZPIZ-1 ni bilo obvezno vključiti v obvezno zavarovanje kot samozaposlena oseba ali kmet, če je njen dohodek znašal manj kot v tem zakonu določen minimalni dohodek. Na podlagi 1. točke 18. člena ZPIZ-1 namreč zavarovanje ni bilo obvezno za samozaposlene osebe, katerih dobiček iz naslova opravljanja samostojne dejavnosti v obdobju zadnjih treh let ni presegal letnega zneska minimalne plače v letu, za katerega je bila oseba izvzeta iz obveznega zavarovanja. Posameznik je tako lahko imel registrirano samostojno dejavnost, vendar ni bil zavarovan na njeni podlagi, kljub temu, da je bila to njegova edina dejavnost.

Poleg zgoraj naštetih sprememb ZPIZ-2 spreminja tudi pogoje za upokojitev: v 27. členu dviguje starostno dobo in v 30. členu spreminja obdobje zajemanja podatkov o plačanih prispevkih iz 18 na 24 zaporednih let, ki so za zavarovanca najugodnejša. Po 7. odstavku 34. člena ZPIZ-1 so se lahko osebe, ki so bile prostovoljno vključene v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, same odločile, ali želijo biti zavarovane za ožji ali širši obseg pravic. ZPIZ-2 te izbire ne omogoča: osebe, ki se želijo prostovoljno vključiti v obvezno zavarovanje, se lahko zavarujejo izključno za širši obseg pravic.

1.2 Predstavitev zavarovancev, ki se obvezno zavarujejo po ZPIZ-2

Zavarovanec je oseba, ki je v skladu s 45. točko 7. člena ZPIZ-2 obvezno ali prostovoljno vključena v obvezno zavarovanje. Pogoji prostovoljne vključitve so navedeni v 25. členu ZPIZ-2. Zavarovanci, ki se obvezno zavarujejo po ZPIZ-2, pa so:

- delavci v delovnem razmerju in nosilci javnih in drugih funkcij, če prejemajo plačo (14. člen),
- samozaposlene osebe (15. člen ZPIZ-2),
- družbeniki-poslovodne osebe (16. člen ZPIZ-2),
- kmetje (17. člen ZPIZ-2),
- osebe v drugih pravnih razmerjih: avtorsko, podjemno, poslovođenje, prokura, občasno delo študentov in upokojencev (18. člen ZPIZ-2),
- osebe, ki se obvezno zavarujejo po predpisih o urejanju trga dela, starševskem varstvu, zdravstvenem varstvu in socialnovarstvenih prejemkih, rejniki, verski uslužbenci, vojaki in osebe, ki so med poklicno rehabilitacijo upravičene do nadomestila (19. člen ZPIZ-2).

1.2.1 Osebe v delovnem razmerju

Osebe v delovnem razmerju so opredeljene v 14. členu ZPIZ-2. To so osebe, ki delajo na podlagi pogodbe o zaposlitvi za določen ali nedoločen čas. Vsebina pogodbe pa mora biti skladna z Zakonom o delovnih razmerjih (Ur. l. RS, št. 21/2013, 78/2013 popr., 52/2016, v nadaljevanju ZDR-1) in kolektivno pogodbo za dejavnost delodajalca; v njej so navedene medsebojne obveznosti in pravice delojemalca in delodajalca (11. člen ZDR-1).

Oseba je lahko v delovnem razmerju za polni ali krajši delovni čas (1. odstavek 31. člena ZDR-1), pri čemer polni delovni čas znaša 40 ur tedensko. Pogodba o zaposlitvi je podlaga za obvezno vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje (14. člen ZPIZ-2). Prijavo v zavarovanje opravi delodajalec s pomočjo Obrazca za prijavo podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za starševsko varstvo in zavarovanju za primer brezposelnosti (t.i. M-1), kamor poleg ostalih podatkov vnese tudi delovni / zavarovalni čas zavarovanca, ki je opredeljen kot število ur na teden (Priloga 1 Pravilnika o obrazcih prijav podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za starševsko varstvo in zavarovanju za primer brezposelnosti). Ob izteku ali prekinitvi pogodbe o zaposlitvi pa delodajalec naredi odjavo iz obveznega zavarovanja. 22. člen ZPIZ-2 opredeljuje čas trajanja zavarovanja za posamezne statuse in je za osebe v delovnem razmerju enak trajanju pogodbe o zaposlitvi.

1.2.2 Samozaposlene osebe

V 15. členu ZPIZ-2 so kot samozaposlene osebe opredeljene osebe, ki opravljajo dejavnost:

- kot samostojno pridobitno dejavnost ali
- kot drugo dovoljeno dejavnost.

Samozaposlene osebe, ki opravljajo samostojno pridobitno dejavnost, so v Poslovnem registru Slovenije evidentirane kot samostojni podjetniki. Temeljna statusna pravila ustanovitve in poslovanja samostojnih podjetnikov določa Zakon o gospodarskih družbah (Ur. l. RS, št. 65/09-UPB3, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 82/13, 55/15, v nadaljevanju ZGD-1). Vpis podjetnika v Poslovni register Slovenije pa vodi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPEŠ).

Samozaposlene osebe, ki opravljajo drugo dovoljeno dejavnost, pa so fizične osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost in so evidentirane v Poslovni register Slovenije po vpisu v register, imenik ali drugo evidenco, ki je predpisana za opravljanje te dejavnosti, kot na primer: razvid samostojnih novinarjev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo; razvid samostojnih kulturnih delavcev, ki ga prav tako vodi Ministrstvo za kulturo, razvid zasebnih športnih delavcev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Fizična oseba, ki opravlja dejavnost: predstavitev pogojev za štiri dejavnosti, 2016).

Pogoji za vstop samozaposlene osebe v obvezno zavarovanje so izpolnjeni, ko (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, 2016b):

- oseba pridobi status samostojnega podjetnika posameznika skladno z ZGD-1, to je z dnem vpisa v poslovni register in hkrati opravlja pridobitno dejavnost ali
- fizična oseba samostojno kot poklic opravlja drugo dovoljeno dejavnost in je vpisana v register, imenik ali drugo evidenco, ki je predpisana za opravljanje te dejavnosti.

Obdobje zavarovanja je ob predpostavki, da oseba ni zavarovana po kakšni drugi podlagi (npr. na podlagi delovnega razmerja), enaka obdobju samozaposlitve: začne se z dnem vpisa v ustrezen register in zaključí z dnem izbrisa (2. odstavek 22. člena ZPIZ-2).

1.2.3 Družbeniki

Obvezno zavarovanje družbenikov-poslovodnih oseb opredeljuje 16. člen ZPIZ-2. Družbenik je lastnik ali solastnik gospodarske družbe. Opozoriti je potrebno, da samo lastništvo še ni pogoj za obvezno zavarovanje po 16. členu ZPIZ-2. Obvezno se zavaruje zgolj v primeru, če družbenik v svojem podjetju opravlja tudi funkcijo poslovodje in če hkrati ni za polni zavarovalni čas zavarovan na drugi podlagi (npr. je v delovnem razmerju za polni delovni čas). Če družbenik-poslovodna oseba ni zavarovan na drugi podlagi, pa ima dve možnosti:

- zaposlitev v svojem podjetju na podlagi pogodbe o zaposlitvi in vključitev v obvezno zavarovanje na podlagi delovnega razmerja (14. člen ZPIZ-2),
- sklenitev pogodbe o poslovođenju in vključitev v obvezno zavarovanje kot družbenik-poslovodna oseba (16. člen ZPIZ-2).

Za osebo, ki je obvezno zavarovana na podlagi pogodbe o poslovođenju (po 16. členu ZPIZ-2), traja obdobje zavarovanja od dne vpisa v register do dneva izbrisa v register kot družbenik-poslovodna oseba (3. odstavek 22. člena ZPIZ-2). Bistvene novosti na tem področju so:

- družbeniki so ločena kategorija zavarovancev, v ZPIZ-1 so bili obravnavani v 15. členu skupaj z ostalimi samozaposlenimi osebami,
- po tej podlagi se zavarujejo tudi delničarji in ustanovitelji zadrug, ki so poslovodne osebe – za te osebe ZPIZ-1 ni določal obveznega zavarovanja,
- pojma edini in glavni poklic v ZPIZ-2 ni (ZPIZ-1 ga je obravnaval v 17. členu), s čimer se je povečal krog zavarovancev, ki se obvezno zavarujejo kot družbeniki-poslovodne osebe,
- iz ZPIZ-2 je izvzet pogoj minimalne plače, kot minimalni dohodek, ki je podlaga za vstop obvezno zavarovanje (ta pogoj je bil prej opredeljen v 18. členu ZPIZ-1).

Če pa se družbenik-poslovodna oseba zavaruje na podlagi pogodbe o zaposlitvi, mora pri sestavi pogodbe upoštevati določila ZDR-1, ki je nadomestil stari Zakon o delovnih razmerjih (Ur. l. RS, št. 42/2002, 46/2007 Odl.US: U-I-45/07, 103/2007, v nadaljevanju ZDR). Pred sprejetjem ZDR-1 se je v praksi pojavila dilema, ali sploh lahko govorimo o delovnem razmerju, če družbenik-poslovodna oseba sklene delovno razmerje sam s seboj, saj iz 4. člena ZDR izhaja, da gre pri delovnem razmerju za odvisno razmerje, kjer delavec opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca (4. člen ZDR). Pri tem se upravičeno postavlja vprašanje, ali je družbenik-poslovodna oseba lahko nadrejena in podrejena oseba, vse v eni osebi. Vrhovno sodišče Republike Slovenije je v sodbi št. VIII Ips 167/2008 z dne 19. 10. 2009 zavzelo stališče, da v tem primeru ne gre za delovno razmerje. Lastnik enoosebne družbe, ki je v svojem podjetju opravljal tudi funkcijo poslovodje, se je moral obvezno vključiti v zavarovanje kot samozaposlena oseba na podlagi 15. člena ZPIZ-1.

S sprejetjem ZDR-1 pa je lastnikom enoosebnih družb, ki so hkrati poslovodne osebe, ponovno omogočeno, da sami s seboj sklenejo pogodbo o zaposlitvi. V 2. alineji 73. člena ZDR-1 je namreč posebej napisano, da se razmerje med poslovodno osebo in družbo, katere edini lastnik je ta poslovodna oseba, šteje za delovno razmerje (73. člen ZDR-1). Uradni list Republike Slovenije je ZDR-1 objavil 13. 03. 2013, v veljavo pa je stopil 12. 04. 2014, torej so lahko od tega dne dalje lastniki enoosebnih družb, ki v svojem podjetju opravljajo poslovodno funkcijo, v svojem podjetju zaposleni na podlagi pogodbe o zaposlitvi.

1.2.4 Kmetje

Pogoji za obvezno zavarovanje kmeta so navedeni v 17. členu ZPIZ-2. Ta člen opredeljuje, da se oseba obvezno zavaruje kot kmet, če izpolnjuje naslednje pogoje:

- je zdravstveno sposobna za opravljanje kmetijske dejavnosti, kar ugotavlja medicina dela,
- se ne šola,
- ni uživalec predčasne, starostne, vdovske ali invalidske pokojnine,
- dosega dohodkovni cenzus, določen v 17. členu ZPIZ-2.

Dohodkovni cenzus je minimalni dohodek, ki je podlaga za obvezno vključitev v zavarovanje kot kmet (17. člen ZPIZ-2): če višina dohodka iz kmetijske dejavnosti na zavarovanega člana dosega najmanj znesek, ki ga določi ministrica ali minister, pristojen za kmetijstvo, se mora kmet obvezno vključiti v zavarovanje na podlagi tega člena. Trenutno veljavni dohodkovni cenzus je bil objavljen že leta 2003 v Odredbi o določitvi najnižjega dohodka kmečkega gospodarstva, ki je podlaga za vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje (Ur. l. RS, št. 11/2003, v nadaljevanju Odredba). Po tej odredbi se v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vključi kmet, katerega letni dohodek iz kmetijske dejavnosti znaša najmanj 1,172.812 SIT oziroma 4.894,06 € (preračunano po tečaju zamenjave tolarjev v evre: 1 € = 239,640 SIT). V ZPIZ-1 pa je bila višina dohodka,

ki je bila podlaga za obvezno vključitev kmeta v zavarovanje, minimalna plača (16. člen ZPIZ-1).

ZPIZ-2 navaja, da naj bi bil dohodek, ki je podlaga za obvezno zavarovanje kmeta, primerljiv z zneskom 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji. Svetovalka na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje mi je povedala, da ne glede na to, da še vedno velja stara odredba, ki je podlaga za vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje kmeta, pa v praksi v obvezno zavarovanje vključijo kmeta, katerega dohodek na zavarovanega člana znaša najmanj 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji. Glede na to, da zakon navaja, da naj bi bil ta dohodek primerljiv (ne pa enak) 60 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, sem poiskala še morebitno mnenje Finančnega urada Republike Slovenije (v nadaljevanju FURS). In res, tudi FURS v spletni brošuri (Prispevki za socialno varnost) navaja enak dohodkovni cenzus. Dohodkovni cenzus v zakonu ni določen na način, kot ga uporabljajo v praksi. Je pa tak način obravnave kmeta edino pravičen, saj bi se v primeru upoštevanja Odredbe, v obvezno zavarovanje moral vključiti kmet, ki na mesečni ravni dosega dohodek 407,84 € (tj. 4.894,06 € preračunano na mesec). Pri takem dohodkovnem cenzusu pa kmetu ne bi bilo omogočeno preživetje, saj znašajo prispevki od najnižje zakonsko določene osnove 341,20 € mesečno (Osnove za plačilo ter zneski prispevkov za socialno varnost, 2016). Za ugotavljanje dohodkov iz kmetijske dejavnosti pa se upoštevajo določila Zakona o dohodnini 2 (Ur. l. RS, št. 13/2011-UPB7, 24/2012, 30/2012, 71/2012 Odl.US: U-I-76/11-15, 75/2012, 94/2012, 52/2013 Odl.US: U-I-147/12-18, 96/2013, 29/2014 Odl.US: U-I-175/11-12, 50/2014, 23/2015, 55/2015, v nadaljevanju ZDoh-2).

Pri zavarovanju kmetov imamo tri posebnosti (ZPIZ-2):

- v primerjavi z ZPIZ-1 se ohranja dohodkovni cenzus, ki ga pri ostalih statusih ni oziroma ga ni več,
- za prenehanje zavarovanja je določena starostna meja, pri ostalih statusih pa zavarovanje preneha ob izbrisu iz registra ali ob prenehanju pogodbenega razmerja, ki je bil podlaga za zavarovanje,
- kmet, ki ne dosega dohodkovnega cenzusa, ki je določen za obvezno zavarovanje kmetov, se lahko prostovoljno vključi v zavarovanje na podlagi 25. člena ZPIZ-2 (5. točka 25. člena ZPIZ-2).

22. člen ZPIZ-2 v 4. odstavku govori o trajanju zavarovanja za kmete, in sicer pravi, da se začne zavarovanje, ko oseba doseže dohodkovni cenzus, določen v 17. členu ZPIZ-2, in preneha z dnem upokojitve ali z dopolnitvijo starosti 63 let. Po 63. letu starosti lahko dohodek kmeta presega v zakonu določen dohodkovni cenzus, pa se zavarovanje kmeta kljub temu lahko zaključi.

1.2.5 Osebe v drugih pravnih razmerjih

Osebe v drugih pravnih razmerjih so opredeljene v 18. členu ZPIZ-2: to so osebe, ki opravljajo delo na podlagi pogodbe civilnega prava, kadar ni elementov delovnega razmerja. Za delo v drugem pravnem razmerju se štejejo zlasti (Šercer, 2015):

- delo po avtorski pogodbi,
- delo po podjemni pogodbi,
- delo po mandatni pogodbi,
- začasno ali občasno delo po Zakonu o urejanju trga dela (Ur. l. RS, št. 80/2010, 21/2013, 63/2013, 100/2013, v nadaljevanju ZUTD).

Za delo na podlagi avtorske pogodbe morajo biti izpolnjeni pogoji, določeni v Zakonu o avtorskih in podobnih pravicah (Ur. l. RS, št. 16/2007-UPB3, 68/2008, 110/2013, 56/2015, v nadaljevanju ZASP). ZASP v 5. členu opredeli avtorsko delo kot individualno intelektualno storitev (kot so npr. umetniška dela, književna dela itd.).

Podjemno pogodbo oziroma pogodbo o delu ureja Obligacijski zakonik (Ur. l. RS, št. 97/2007-UPB1, v nadaljevanju OZ), v členih od 619 do 648. Podjemno pogodbo se sklene za izvršitev enkratnega posla in ni namenjena opravljanju trajnejšega dela (Šercer, 2015, str. 79). Podjemnik se z njo zaveže, da bo za naročnika opravil določeno telesno ali umsko delo. Podjemnik je pri svojem delu relativno samostojen, naročniku pa odgovarja za rezultat dela (626. člen OZ). Pogodba pa zavezuje naročnika, da po opravljenem delu plača podjemniku pogodbeni znesek (642. člen OZ).

Mandatno pogodbo oziroma pogodbo o naročilu prav tako ureja OZ v členih od 766 do 787. V 766. členu določa, da se z mandatno pogodbo prevzemnik naročila zaveže naročitelju, da bo zanj opravil določene posle, hkrati pa dobi pravico, da te posle opravi (766. člen OZ). Na osnovi mandatne pogodbe je prevzemnik naročila upravičen do plačila za vložen trud in ne zgolj za rezultat svojega dela. Primer mandatne pogodbe je pogodba o poslovođenju: poslovođa se trudi po svojih najboljših močeh, da bi podjetje dosegalo čim boljše poslovne rezultate, seveda pa se zaradi objektivnih in s strani poslovođe neobvladljivih okoliščin utegne zgoditi, da bodo rezultati podjetja slabi. Nedosežen načrtovan poslovni rezultat pa še ne pomeni, da poslovođa ni opravil svojega dela skladno s pogodbo, saj se je trudil za čim boljše poslovanje podjetja. Poslovođa torej prejme plačilo za vloženi trud, kljub temu, da načrtovan poslovni rezultat ni bil dosežen.

Kot osebe v drugih pravnih razmerjih se zavarujejo tisti posamezniki (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, 2016a), ki:

- niso uživalci pokojnine,

- so uživalci pokojnine in prejemajo pokojnino iz tretje države, ki je ne zavezuje Uredba za koordinacijo sistemov socialne varnosti za države članice EU: ES št. 883/2004,
- so uživalci pokojnine in prejemajo pokojnino iz države, ki jo zavezuje Uredba ES št. 883/2004 in ne predložijo Potrdila o predpisih o socialni varnosti, ki se uporabljajo za imetnika (obrazec A1¹),
- ne opravljajo začasnega in občasnega dela dijakov in študentov preko študentskih servisov,
- niso obvezno zavarovane ali so obvezno zavarovane s krajšim delovnim časom,
- niso prostovoljno vključene v obvezno zavarovanje po 25. členu ZPIZ-2.

Oseba, ki se ji izplača dohodek na osnovi 18. člena ZPIZ-2, mora pred izplačilom dohodka podati pisno izjavo (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, 2016a), iz katere je razviden njen status. Primer izjave prikazuje Priloga 1. ZPIZ-2 določa, da se ob izpolnjevanju pogojev, ki jih narekuje 18. člen ZPIZ-2, obvezno zavarujejo vsi, ki opravljajo delo na podlagi drugega pravnega razmerja ne glede na višino dohodka, v ZPIZ-1 pa je bil za te osebe določen dohodkovni cenzus v višini minimalne plače. Skladno s 5. točko 13. člena ZPIZ-1 so se v zavarovanje za pokojninsko in invalidsko zavarovanje tako obvezno vključile zgolj osebe, ki so na podlagi drugega pravnega razmerja prejemale plačilo najmanj v mesečnem znesku minimalne plače in niso bile obvezno zavarovane na drugi podlagi (npr. na podlagi delovnega razmerja). Po ZPIZ-2 pa se v to zavarovanje vključi oseba, ki ni v delovnem razmerju, oziroma je v delovnem razmerju za krajši delovni čas, ni samostojni podjetnik, družbenik-poslovodna oseba ali kmet in ni prostovoljno vključena v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

1.3 Predstavitev drugih statusov, potrebnih za predstavitev problematike diplomskega dela

Za samo razumevanje vsebine diplomskega dela v nadaljevanju predstavljam še statuse, ki v kombinaciji s statusi, navedenimi v poglavjih od 1.2.1 do 1.2.5, vplivajo na to, v katerih primerih in na kakšen način je posameznik vključen v obvezno zavarovanje po ZPIZ-2. Ti statusi so: študentje, upokojeanci, poslovodje in prokuristi. Nekateri izmed teh statusov že sami po sebi narekujejo obvezno zavarovanje po ZPIZ-2, drugi pa samo v kombinaciji z drugimi statusi.

1.3.1 Študentje

Zakon o visokem šolstvu (Ur. l. RS, št. 32/2012-UP7, 109/2012, 85/2014, v nadaljevanju ZVis) v 65. členu navaja, da je študent oseba, vpisana na visokošolski zavod na podlagi razpisa za vpis in se izobrazuje po dodiplomskem ali podiplomskem študijskem programu ter svoj status izkazuje s študentsko izkaznico (65. člen ZVis).

---

¹ Z obrazcem A1 oseba dokazuje, da plačuje prispevke za socialno varnost v drugi državi članici EU, Lihtenštajnu, Švici, na Islandiji ali Norveškem.

ZPIZ-2 v 37. točki 7. člena opredeljuje šolanje kot čas, v katerem je oseba vključena v javno priznani sistem dodiplomskega ali podiplomskega izobraževanja, vključno s srednješolskim izobraževanjem in izobraževanjem po predpisih o izobraževanju odraslih, in v katerem ne izpolnjuje pogojev za obvezno zavarovanje, lahko pa je prostovoljno vključena v obvezno zavarovanje (7. člen ZPIZ-2). Pogoji za obvezno zavarovanje nastopijo, ko se študent zaposli ali samozaposli.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona za uravnoteženje javnih financ (Ur. l. RS, št. 95/2014, v nadaljevanju ZUJF-C) je prinesel novosti tudi glede obveznega zavarovanja oseb, ki opravljajo začasno ali občasno delo dijakov in študentov v skladu s predpisi, ki urejajo to delo. Sprememba zakona sledi načelu »vsako delo šteje«. Tako se na podlagi drugega pravnega razmerja zavarujejo tudi dijaki, stari najmanj 15 let, študenti in udeleženci izobraževanja odraslih, ki so mlajši od 26 let in se izobražujejo po javnoveljavnih programih osnovnega, poklicnega, srednjega in višjega strokovnega izobraževanja ter opravljajo začasna in občasna dela v skladu s predpisi, ki urejajo to delo (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, 2016a).

Podlaga za začasno in občasno delo dijakov in študentov je ustrezno izdana in izpolnjena napotnica Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje ali pooblaščenega koncesionarja za posredovanje začasnih in občasnih del dijakov in študentov. Če je dijak ali študent že obvezno zavarovan na drugi podlagi, pa mora pred izdajo napotnice pridobiti Izpis obdobji zavarovanj v Republiki Sloveniji Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. ZUJF-C (130.c člen) je uvedel tudi minimalno bruto urno postavko za občasno ali začasno delo študentov, ki je znašala 4,50 € bruto; od 1. septembra 2016 dalje je ta znesek 4,53 € bruto (Odredba o uskladitvi najnižje bruto urne postavke za opravljeno uro začasnih in občasnih del, Ur. l. RS, št. 55/2016).

1.3.2 Upokojenci

Upokojenec oziroma uživalec pokojnine je oseba, ki ima v skladu z ZPIZ-2 in predpisi, ki so veljali do uveljavitve tega zakona, ali v skladu z mednarodno pogodbo, pravico do uživanja pokojnine iz obveznega zavarovanja (39. točka 7. člena ZPIZ-2). Upokojenci sami po sebi niso zavarovanci po ZPIZ-2, ampak so uživalci pravic iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja. V praksi pa se pogosto dogaja, da upokojenci ponovno vstopajo na trg dela z namenom, da si zagotovijo dodatna denarna sredstva, se družijo in z dodatnim delom vplivajo na boljšo samopodobo. Hiengova (2013, str. 72-77) navaja, da so zakonsko dovoljene naslednje oblike dela upokojencev:

- delovno razmerje,
- poslovođenje in prokura,
- delo po podjemni pogodbi,
- delo po pogodbi o avtorskem delu,

- osebno dopolnilno delo,
- občasno delo upokoјencev.

Za razliko od dela na podlagi podjemne in avtorske pogodbe pa občasno delo upokoјencev vsebuje tudi nekatere elemente delovnega razmerja. Za razliko od študentskega dela, kjer delo posredujejo študentski servisi, pri tej obliki dela ni posrednika. Poudariti pa je treba, da za to obliko dela ZUTD v 27. c členu nalaga določene omejitve, ki so (27. c člen ZUTD):

- upokoјenec lahko opravi največ 60 ur mesečno,
- neizkoriščene ure enega meseca se ne smejo prenašati v naslednji mesec, kar pomeni, da če dela v enem mesecu samo 40 ur, torej 20 ur manj, kot je dovoljeno, teh 20 ur ne more prenesti v naslednji mesec in tako delati 80 ur, mesečna omejitev ostane 60 ur,
- najnižja urna postavka je 4,24 €/uro bruto za leto 2016 (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, b.l.) in se usklajuje z rastjo minimalne plače v Republiki Sloveniji,
- letni dohodek za opravljeno začasno ali občasno delo upokoјenca v koledarskem letu ne sme presegati 6.356,79 € bruto za leto 2016 (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, b.l.) in se usklajuje letno z rastjo minimalne plače v Republiki Sloveniji,
- delo lahko upokoјenec opravlja pri več delodajalcih hkrati, vendar mora pri tem upoštevati omejitvi glede števila ur in višine dohodka (tj. opravljene ure pri vseh delodajalcih ne smejo mesečno presegati 60 ur in skupni letni dohodek, dosežen pri različnih delodajalcih ne sme presegati 6.356,79 € bruto za leto 2016).

Za delo upokoјencev so v ZPIZ-2 pomembni naslednji členi: 39. a člen, 40. člen in 116. člen. ZPIZ-2 v 40. in 116. členu omogoča upokoјencem, da še naprej opravljajo dejavnost ali začnejo na novo opravljati dejavnost. Osebe, ki so obvezno zavarovane na podlagi delovnega razmerja, samozaposlitve, poslovođenja v svojem podjetju (kot družbenik-poslovodna oseba) ali opravljanja kmetijske dejavnosti ZPIZ-2 omogoča, da se ob izpolnitvi pogojev za pridobitev pravice do pokojnine, delno upokoјijo skladno s 40. členom ZPIZ-2. Uživalcem pokojnine pa v 116. členu omogoča, da znova pridobijo lastnost zavarovanca, kar pomeni, da lahko sklenejo delovno razmerje, se samozaposlijo in opravljajo funkcijo poslovodje v svojem podjetju. Pravico do pokojnine pridobi oseba ob hkratnem izpolnjevanju pogoja starosti in zavarovalne dobe, pri čemer je zavarovalna doba obdobje, ko je bil zavarovanec obvezno ali prostovoljno vključen v obvezno zavarovanje, ter obdobja, za katera so bili plačani prispevki (42. točka 7. člena ZPIZ-2). Če je bil posameznik ves čas v delovnem razmerju pri enem podjetju, je zavarovalna doba njegova delovna doba v tem podjetju. Pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine so navedeni v 27. in 28. členu ZPIZ-2, pogoji za pridobitev pravice do predčasne pokojnine pa v 29. členu ZPIZ-2.

39. a člena ZPIZ-2 omogoča izplačevanje 20 % pokojnine:

- osebi, ki je obvezno vključena v obvezno zavarovanje za 40 ur tedensko in izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do starostne ali predčasne pokojnine: če oseba, ki bi se

lahko upokojila, nadaljuje z delom za polni delovni čas, pridobi pravico do izplačila 20 % pokojnine (1. odstavek 39.a člena ZPIZ-2),

- osebi, ki je že prejela starostno ali predčasno pokojnino, in se ponovno zaposli ali samozaposli za polni delovni čas: če se oseba, ki je že bila upokojena, na novo vključi v delo s polnim delovnim časom, pridobi pravico do izplačila 20 % pokojnine (2. odstavek 39.a člena ZPIZ-2).

V obeh primerih zavarovanje za polni delovni oziroma zavarovalni čas prinese pravico do izplačila 20 % pokojnine (39. a člen ZPIZ-2).

Če se oseba, ki je obvezno vključena v obvezno zavarovanje na podlagi delovnega razmerja, samozaposlitve ali poslovanja v lastnem podjetju, in izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine, delno upokoji (tj. da ostane npr. v delovnem razmerju za 10-39 ur tedensko), pa zakon v 2. točki 40. člena določa, da se ji odmeri višina pokojnine v odstotku, ustreznem skrajšanju polnega delovnega časa. Taka oseba se lahko delno upokoji ob pogoju, da ostane obvezno zavarovana za najmanj 2 uri dnevno ali 10 ur tedensko (1. odstavek 40. člena ZPIZ-2). Torej, če je oseba vključena v delovni proces za 10 ur tedensko, kar predstavlja 25 % delovnega časa, prejema 75 % odmerjene predčasne ali starostne pokojnine. Ko ta oseba dopolni starost 65 let, pa se ji izplačuje dodatnih 5 % pokojnine, tj. 80 % odmerjene predčasne ali starostne pokojnine.

Delno upokojitev je omogočal že ZPIZ-1 in sicer v 58. členu. Zavarovanec je torej že pred letom 2013 imel možnost, da je prejemal 50 % starostne pokojnine in ostal v delovnem razmerju za največ polovico delovnega časa (tj. za od 1 do 20 ur tedensko). Drugih možnosti za delo upokojencev, kot na primer delo za 30 ur tedensko, pa ZPIZ-1 za razliko od ZPIZ-2 ni omogočal. Če je posameznik delal več kot 20 ur tedensko, je izgubil pravico do izplačila pokojnine v obdobju trajanja zavarovanja na podlagi delovnega razmerja ali samozaposlitve.

ZPIZ-2 omogoča uživalcem pokojnine, da ponovno pridobijo status zavarovanca na podlagi delovnega razmerja, samozaposlitve ali poslovanja v lastnem podjetju ob hkratnem izplačilu sorazmernega dela pokojnine. Zakon o spremembah in dopolnitvah ZPIZ-2 (Ur. l. RS, št. 102/2015, v nadaljevanju ZPIZ-2B), ki je v veljavi od 1. januarja 2016 dalje, spreminja določila 3. odstavka 116. člena ZPIZ-2. V prvotnem ZPIZ-2 je ta odstavek določal, da se mora upokojenec, ki želi ponovno vstopiti v zavarovanje, zavarovati za najmanj 4 ure dnevno ali 20 ur tedensko (za osebe, ki ponovno sklenejo pogodbo o zaposlitvi) oziroma če se zavaruje kot samozaposlena oseba, družbenik-poslovodna oseba ali kmet za najmanj polovico polnega zavarovalnega časa. ZPIZ-2B pa spreminja določila 3. odstavka 116. člena in določa, da je minimalni zavarovalni čas za upokojenca, ki želi ponovno skleniti delovno razmerje, dve uri dnevno ali 10 ur tedensko, če pa se zavaruje kot samozaposlena oseba, družbenik-poslovodna oseba ali kmet pa lahko to stori za najmanj četrtino polnega zavarovalnega časa. V obdobju, ko se ta oseba ponovno delno zaposli, se ji izplačuje sorazmerni del pokojnine, kot prikazuje Tabela 1.

Tabela 1: Višina pokojnine v odvisnosti od zavarovalnega časa

Zavarovalni čas (ur/teden)	Sorazmerni del pokojnine (v %)
10-14	75,0
15-19	62,5
20-24	50,0
25-29	37,5
30-34	25,0
35-39	12,5

Vir: Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju-2, Ur. l. RS, št. 96/2012, 39/2013, 102/2015, 3. odstavek 116. člena.

Osebe, ki prejemajo pokojnino iz drugih držav članic Evropske unije, so glede obveznosti zavarovanja izenačene z upokojenci v Republiki Sloveniji. Za osebe, ki pa so prejemniki pokojnin iz tretjih držav, pa je potrebno plačevati prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (tj. tako kot da nimajo statusa upokojenca), saj bilateralni sporazumi ne vsebujejo določb, ki bi upokojenca, prejemnike pokojnin iz tretjih držav, izenačile z upokojenci v Republiki Sloveniji.

Za uživalce invalidske pokojnine pa veljajo strožja pravila. Ti zavarovanci s ponovnim vstopom v obvezno zavarovanje izgubijo pravico do invalidske pokojnine (5. odstavek 116. člena ZPIZ-2; za razliko od ostalih upokojenec, ki se jim izplačevanje zaustavi za čas ponovnega vstopa v obvezno zavarovanje (4. odstavek 116. člena ZPIZ-2). Izjema so kategorizirani vrhunski športniki, ki se zaposlijo v državni upravi kot športniki. Njim v obdobju zavarovanja na podlagi zaposlitve pravica do invalidske pokojnine miruje (6. odstavek 116. člena ZPIZ-2). Upravičencu se začne ponovno izplačevati invalidska pokojnina, ko preneha delovno razmerje iz naslova zaposlovanja vrhunskih športnikov.

ZPIZ-2B pa na novo ureja tudi status uživalca invalidske pokojnine (prejemnik invalidske pokojnine v Republiki Sloveniji), ki se ponovno vključi v zavarovanje v tujini. Tudi ta zavarovanec izgubi pravico do invalidske pokojnine, če začne v tujini ponovno delati ali opravljati dejavnost in se na tej podlagi v tujini vključi v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje (8. odstavek 116. člena ZPIZ-2B).

Po ZPIZ-1 pa so bili pogoji za ponoven vstop uživalcev pokojnin v zavarovanje manj ugodni. Opredeljeni so bili v 178. členu ZPIZ-1 in so določali:

- če se upokojenec ponovno obvezno zavaruje, se mu v času trajanja zavarovanja pokojnina ne izplačuje,
- če se upokojenec zavaruje za največ polovico delovnega časa (tj. za 1 do 20 ur tedensko), se mu izplačuje 50 % pokojnine (odstotek je enak ne glede na to, ali se zavaruje za 1, 2, 3, ..., ali za 20 ur).

ZPIZ-2 je z vidika dela upokojencev mnogo bolj fleksibilen. Koristi od tega imajo tako upokojenci, ki lahko z delom izboljšajo svoj ekonomski status, kot tudi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, saj se na ta račun povečajo vplačila prispevkov in zmanjšajo odlivi zaradi izplačevanja zgolj sorazmernega dela odmerjene pokojnine.

1.3.3 Poslovodja

Poslovodna oseba (t.i. direktor) v slovenski zakonodaji ni enoznačno opredeljena. V 10. členu ZGD-1 se za poslovodstvo štejejo organi, ki so po tem zakonu ali po aktih družbe pooblašteni, da vodijo njene posle (10. člen ZGD-1). Poslovodja v imenu in za račun družbe opravlja vsa pravna dejanja, ki jih družba opravlja; brez poslovodje torej družba lahko obstaja, ne more pa poslovati. Družbo lahko zastopa eden ali več poslovodij; vsi so vpisani v sodni register.

Poslovodja ima lahko z družbo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi in je obvezno zavarovan na podlagi 14. člena ZPIZ-2, ali pa pogodbo o poslovođenju in je obvezno zavarovan na podlagi 18. člena ZPIZ-2, če ni zavarovan na drugi podlagi za polni delovni čas (če ni na primer zaposlen za polni delovni čas v drugem podjetju ali kot samostojni podjetnik). Če je poslovodja hkrati tudi družbenik, pa se nanj nanašajo določila 16. člena ZPIZ-2 in se na tej podlagi obvezno zavaruje kot družbenik-poslovodna oseba, če ni obvezno zavarovan na drugi podlagi.

1.3.4 Prokurist

Prokura je posebna oblika pooblastila, s katero pooblaščenec pridobi upravičenje za zastopanje družbe. Funkcija prokurista je zastopanje podjetja proti tretjim osebam, zato se prokurist (enako kot poslovodja), tudi vpiše v sodni register. Družbo lahko zastopa neomejeno, ne sme pa odtujiti ali obremeniti nepremičnega premoženja družbe. Za razliko od poslovodje, prokurist ne vodi podjetja. V praksi pa prokuristi opravljajo tudi poslovodno funkcijo. Družba lahko v svojih pravilih določi, da prokurist pridobi tudi pooblastilo za vodenje poslov.

Kadar je prokurist hkrati tudi družbenik podjetja, v katerem opravlja prokuro, in vodi posle na podlagi pooblastil, pri čemer je vpisan v register zgolj kot prokurist in ne poslovodja, se ne zavaruje kot družbenik-poslovodna oseba (16. člen ZPIZ-2). V primeru, da je ta oseba hkrati še upokojenec, se mu zaradi opravljanja prokure v lastnem podjetju ni potrebno zavarovati na tej podlagi in posledično to ne vpliva na izplačilo pokojnine. V Zvezi računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije se pri tej razlagi opirajo na pojasnilo Davčnega urada Republike Slovenije številka 4210-5839/2011 z dne 15. aprila 2011 (Obdavčitve dohodkov poslovodij in prokuristov). Iz pojasnila izhaja, da se lahko prokuristu izplačuje delo po pogodbi o prokuri, delo poslovođenja pa po pogodbi o poslovođenju, kljub temu, da ni vpisan v poslovni register kot poslovodja. Glede na to, da se je rok za uskladitev dvojnih statusov (v tem primeru uskladitev statusa prokurista in upokojenca) prestavil na 31.

12. 2015, še ni nobenih novih tolmačenj te situacije. Po mojem mnenju pa se v tem primeru zanemari računovodsko načelo prednost vsebine pred obliko in se družbenikom, ki so prejemniki pokojnine in so vpisani v register zgolj kot prokuristi, omogoča izogibanje plačilu prispevkov kot družbenik-poslovodna oseba (16. člena ZPIZ-2).

2 ZAVAROVALNA PODLAGA PO ZPIZ-2

Če je oseba zavarovana na podlagi ene zavarovalne osnove, npr. je zgolj v delovnem razmerju za polni delovni čas, je zadeva precej enostavna. V resničnem življenju pa se statusi prepletajo. Vse manj je zaposlitev za nedoločen čas in polni zavarovalni čas, zato se posamezniki pogosteje odločajo za samozaposlitev ali zaposlitev v lastnem podjetju. Kljub temu, da se zaradi podaljševanja delovne dobe zaposleni čedalje kasneje upokojujejo in so tako upokojenci čedalje starejši, se upokojenci še vseeno aktivno vključujejo v delovne procese iz različnih razlogov (finančnih, socialnih, psiholoških). Študentje svoje ideje preizkušajo v praksi, si z dodatnimi finančnimi sredstvi omogočajo boljše življenje in povečujejo možnosti za kasnejšo zaposlitev s pridobivanjem praktičnih znanj.

Namen ZPIZ-2 je, da so zavarovanci obvezno zavarovani za polni zavarovalni čas. V nadaljevanju opisujem kombinacije različnih statusov in kako le-ti vplivajo na zavarovalno podlago. Pri nekaterih kombinacijah statusov imajo zavarovanci možnost izbire, na podlagi katerega člena ZPIZ-2 se želijo obvezno zavarovati, pri drugih pa zavarovanec nima izbire, saj se lahko obvezno zavaruje samo na eni podlagi.

2.1 Možne kombinacije statusov

Pri kombinacijah sledim zaporedju podlag, kot so navedene v zakonu. V tem poglavju se osredotočam na pregled zakonsko možnih kombinacij. Posameznik je lahko zavarovan samo na eni podlagi. Lahko je na primer v delovnem razmerju za polni ali za krajši delovni čas. Če je vključen v zavarovanje s krajšim delovnim časom, se mu ni potrebno vključiti v zavarovanje do polnega delovnega časa, če ni za to nobene druge podlage, ki bi ga v to silila. Pri vseh drugih statusih, naštetih v 15. do 17. členu ZPIZ-2 (tj. samostojni podjetnik, družbenik-poslovodna oseba in kmet), pa mora biti posameznik, ki je zavarovan samo na eni od teh podlag, obvezno vključen v zavarovanje za polni delovni čas.

Zavarovanje po 15., 16. in 17. členu ZPIZ-2 za krajši delovni čas je možno samo v kombinaciji z delovnim razmerjem, delno upokojitvijo ali na podlagi odločbe Centra za socialno delo o priznanju pravice do starševskega dopusta (v nadaljevanju Odločba). Na podlagi te Odločbe je zavarovanec za razliko do polnega delovnega časa zavarovan na podlagi 19. člena ZPIZ-2. Za ponazoritev, kako se posameznik vključi v obvezno zavarovanje, sem si izbrala osebo, ki je na podlagi pogodbe o zaposlitvi zavarovana za 10 ur tedensko. Poglejmo si, na kateri osnovi se zavaruje za razliko do polnega delovnega časa, to je 30 ur tedensko.

Delovno razmerje: posameznik, ki ima pogodbo o zaposlitvi za 10 ur tedensko in ne opravlja druge dejavnosti, je zavarovan za 10 ur na podlagi pogodbe o zaposlitvi (tj. delovnega razmerja). Za razliko 30 ur tedensko se lahko prostovoljno vključi v obvezno zavarovanje na podlagi 25. člena ZPIZ-2, ni pa to obvezno.

Delovno razmerje in samostojni podjetnik: posameznik je lahko hkrati v delovnem razmerju in opravlja samostojno pridobitno dejavnost. V tem primeru je prednostna zavarovalna podlaga delovno razmerje (14. člen ZPIZ-2). Za izbrani primer pomeni, da se mora posameznik za 30 ur zavarovati kot samostojni podjetnik (15. člen ZPIZ-2) in je tako zavarovan za polni delovni čas.

Delovno razmerje, samostojni podjetnik in družbenik: v tem primeru je oseba hkrati v delovnem razmerju, je samostojni podjetnik in je družbenik. Glede zavarovanja do polnega delovnega časa pa je v tem primeru enako, kot pri kombinaciji delovnega razmerja in samostojnega podjetnika, saj sam status družbenika ni nikoli podlaga za obvezno vključitev v zavarovanje. Enako kot pri prejšnjem primeru je oseba zavarovana za polni delovni čas na podlagi 14. (10 ur) in 15. člena ZPIZ-2 (30 ur).

Delovno razmerje, samostojni podjetnik in družbenik-poslovodna oseba: tu je posameznik hkrati v delovnem razmerju, je samostojni podjetnik in je družbenik-poslovodna oseba. Glede zavarovanja pa je enako kot pri kombinaciji delovnega razmerja in samostojnega podjetnika. Ker je člen, ki ureja zavarovanje samostojnih podjetnikov, v zakonu naveden pred členom, ki ureja zavarovanje družbenikov-poslovdnih oseb, se mora posameznik, ki hkrati opravlja samostojno dejavnost in nastopa kot družbenik-poslovodna oseba, za manjkajočih 30 ur tedensko zavarovati kot samostojni podjetnik.

Delovno razmerje, samostojni podjetnik, družbenik-poslovodna oseba in kmet: tu je posameznik hkrati v delovnem razmerju, je samostojni podjetnik, je družbenik-poslovodna oseba in je kmet. Ta oseba se mora za 30 ur obvezno zavarovati kot samostojni podjetnik (15. člen ZPIZ-2). Če se ta ista oseba odloči in preneha z opravljanjem samostojne dejavnosti npr. z dnem 31.08.2016, pa se s 01.09.2016 za 30 ur vključi v zavarovanje kot družbenik-poslovodna oseba (16. člen ZPIZ-2). Če še kasneje, npr. 30. 09. 2016 izstopi iz podjetja kot lastnik in ostane v podjetju zgolj kot poslovodna oseba , pa se od 01. 10. 2016 dalje za teh 30 ur zavaruje kot kmet (17. člen ZPIZ-2).

Delovno razmerje, samostojni podjetnik, družbenik-poslovodna oseba, kmet in delo na podlagi drugega pravnega razmerja: tu je posameznik hkrati v delovnem razmerju, je samostojni podjetnik, družbenik-poslovodna oseba, kmet in dela na podlagi drugega pravnega razmerja (npr. na podlagi podjemne pogodbe). Ta oseba se za 10 ur zavaruje na podlagi delovnega razmerja (14. člen ZPIZ-2), za 30 ur pa se zavaruje kot samozaposlena oseba (15. člen ZPIZ-2).

Delovno razmerje, samostojni podjetnik, družbenik-poslovodna oseba, kmet, delo na podlagi drugega pravnega razmerja in študent: v tem primeru je posameznik hkrati v delovnem razmerju, je samostojni podjetnik, družbenik-poslovodna oseba, kmet, dela na podlagi drugega pravnega razmerja (npr. na podlagi avtorske pogodbe) in študent. Tudi tu je oseba zavarovana na podlagi delovnega razmerja (10 ur) in kot samozaposlena oseba (30 ur), ne glede na to, da je ta oseba hkrati tudi študent. Ponovno gre za kombinacijo zavarovanja na podlagi 14. in 15. člena ZPIZ-2.

Delovno razmerje, samostojni podjetnik, družbenik-poslovodna oseba, kmet, delo na podlagi drugega pravnega razmerja in upokojenec: ZPIZ-2 v 40. členu omogoča, da se oseba delno upokoji, ko pridobi pravico do prejemanja predčasne ali starostne pokojnine. Če pa oseba že prejema pokojnino, pa se lahko ponovno vključi v obvezno zavarovanje (116. člen ZPIZ-2). V obeh primerih se mora taka oseba obvezno zavarovati za najmanj 2 uri dnevno ali 10 ur tedensko (1. odstavek 40. člena in 3. odstavek 116. člena ZPIZ-2), tudi če dejansko dela manj kot 10 ur tedensko. Če se ta oseba vključi v zavarovanje za polni delovni čas, pa prejema 20 % odmerjene predčasne ali starostne pokojnine (39. a člen ZPIZ-2). V kolikor je taka oseba zaposlena za 10 ur in je hkrati samostojni podjetnik, družbenik-poslovodna oseba, kmet in opravlja delo na podlagi drugega pravnega razmerja (npr. pogodbe o poslovanju v podjetju, v katerem ni lastnik), se mora obvezno zavarovati za 10 ur na podlagi pogodbe o zaposlitvi in 30 ur kot samostojni podjetnik. V tem primeru oseba prejema 20 % odmerjene predčasne ali starostne pokojnine.

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v pojasnilih na svoji spletni strani ne omenja, kako je v primeru, ko ostane oseba delno vključena v zavarovanje na podlagi različnih statusov in za krajši delovni čas. Edina omejitev, ki jo ZPIZ-2 v 1. odstavku 40. člena in 3. odstavku 116. člena navaja, je minimalno število ur obveznega zavarovanja. Svetovalka na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje mi je razložila, da mora biti upokojenec, ki je hkrati v delovnem razmerju in je tudi samozaposlen, vključen v obvezno zavarovanje za najmanj 10 ur tedensko, kot navaja zakon v 1. odstavku 40. člena in 3. odstavku 116. člena, pri čemer pa mora biti obvezno zavarovan na obeh podlagah hkrati. To pomeni, da naj bi se zavaroval za 5 ur na podlagi delovnega razmerja in za 5 ur kot samozaposlena oseba ali za 9 ur na podlagi delovnega razmerja in 1 uro kot samozaposlena oseba. Če želi ta oseba biti v delovnem razmerju za 10 ur, se mora vključiti še za najmanj 1 uro tedensko kot samozaposlena oseba, da lahko obdrži oba statusa. Pri tem lahko obdrži tudi status družbenika-poslovodne osebe, saj je že zavarovana na podlagi 14. in 15. člena ZPIZ-2 kot oseba v delovnem razmerju in samostojni podjetnik, hkratno zavarovanje kot samostojni podjetnik (15. člen ZPIZ-2) in družbenik-poslovodna oseba (16. člen ZPIZ-2) pa ni možno.

Opozoriti velja tudi na to, da je Ministrstvo za delo glede dela upokojencev zavzelo stališče, da zavarovalni čas ne vpliva na dejanski čas opravljanja dela. Dejanski čas opravljanja dela je lahko tudi daljši ali krajši od zavarovalnega časa (Hieng, 2016, stran 59). Za upokojenca je torej najugodnejše, da se ponovno vključi v obvezno zavarovanje za 10 ur tedensko.

2.2 Družbenik v kombinaciji z drugimi statusi in zavarovalna podlaga

V poglavju 2.1 so predstavljene možne kombinacije statusov glede na njihovo zaporedje v ZPIZ-2, v tem poglavju pa kombinacije, s katerimi se najpogosteje srečujem v praksi:

- družbenik, ki je hkrati tudi zaposlen za polni ali za krajši delovni čas,
- družbenik, ki je hkrati tudi upokojenec,
- družbenik, ki je hkrati tudi študent,
- družbenik, ki je hkrati tudi poslovodna oseba,
- družbenik, ki je hkrati tudi poslovodna oseba v svojem podjetju in še samostojni podjetnik,
- družbenik, ki je hkrati tudi poslovodna oseba v svojem podjetju in je zaposlen za polni delovni čas,
- družbenik, ki je hkrati tudi poslovodna oseba v svojem podjetju in je zaposlen za krajši delovni čas,
- družbenik, ki je hkrati poslovodna oseba v svojem podjetju in upokojenec,
- družbenik, ki je hkrati poslovodna oseba v svojem podjetju in študent,
- družbenik, ki je hkrati prokurist in ni obvezno zavarovan na drugi podlagi,
- prokurist, ki ni družbenik in ni obvezno zavarovan na drugi podlagi,
- prokurist, ki ni družbenik in je obvezno zavarovan na drugi podlagi
- družbenik, ki je hkrati prokurist in upokojenec,
- poslovodna oseba, ki ni družbenik in ni obvezno zavarovana na drugi podlagi.

Družbenik, ki ni poslovodna oseba, v kombinaciji z drugimi statusi: družbenik je lastnik ali solastnik podjetja. Če družbenik ni hkrati tudi poslovodna oseba, ne izpolnjuje pogojev za zavarovanje na podlagi 16. člena ZPIZ-2. Enako velja, če je družbenik zaposlen za polni ali krajši delovni čas, je brezposelna oseba, upokojenec ali študent. Primeri od prve do tretje alineje zgoraj niso podlaga za obvezno zavarovanje kot družbenik (16. člen ZPIZ-2).

Družbenik, ki je hkrati poslovodna oseba: družbenik-poslovodna oseba, ima lahko s pravno osebo:

- sklenjeno delovno razmerje na osnovi pogodbe o zaposlitvi ali
- sklenjeno civilno-pravno pogodbo.

V primeru, ko poslovodna oseba sklene pogodbo o zaposlitvi za polni delovni čas, se ne zavaruje kot družbenik, ampak se zavaruje na podlagi 14. člena ZPIZ-2 kot oseba v delovnem razmerju. Kot družbeniki se obvezno zavarujejo tisti, ki so hkrati poslovodne osebe in:

- niso v delovnem razmerju ali

- so v delovnem razmerju za manj kot 40 ur tedensko.

Te osebe se vključijo v obvezno zavarovanje kot družbeniki-poslovodne osebe (16. člen ZPIZ-2) za 40 ur tedensko.

Družbenik, ki je hkrati tudi poslovodna oseba v svojem podjetju in še samostojni podjetnik: samostojni podjetniki so v ZPIZ-2 obravnavani v 15. členu, družbeniki-poslovodne osebe pa v 16. členu. Kljub temu, da zakon navaja, da se oseba, ki ni zavarovana za polni zavarovalni čas, do polnega zavarovalnega časa zavaruje na drugi podlagi, pa družbenik ne more biti istočasno zavarovan kot samozaposlena oseba in kot družbenik-poslovodna oseba. Oseba se za polni zavarovalni čas obvezno zavaruje kot samostojni podjetnik (15. člena ZPIZ-2).

V primeru, da se zavaruje v podjetju na podlagi pogodbe o zaposlitvi, ki jo sklene sam s seboj za opravljanje poslovodne funkcije, pa se za polni zavarovalni čas zavaruje pri podjetju in opravlja dejavnost kot dopolnilno dejavnost ter plačuje pavšalne prispevke. V tem primeru je za 40 ur tedensko zavarovan na podlagi 14. člena ZPIZ-2. Če se na podlagi pogodbe o zaposlitvi zavaruje za delovni čas, krajši od polnega, pa se mora za razliko do polnega zavarovalnega časa zavarovati kot samostojni podjetnik (15. člen ZPIZ-2). Torej se delno zavaruje na podlagi 14. člena ZPIZ-2 in delno na podlagi 15. člena ZPIZ-2. Skupni zavarovalni čas pa mora doseči 40 ur tedensko.

Družbenik, ki je hkrati tudi poslovodna oseba v svojem podjetju in je zaposlen za polni delovni čas: če je družbenik-poslovodna oseba na osnovi delovnega razmerja zavarovan za polni delovni čas, ni zavarovanec po 16. členu ZPIZ-2. Zavaruje se po prednostni zavarovalni podlagi, ki je v tem primeru delovno razmerje (14. člen ZPIZ-2).

Družbenik, ki je hkrati tudi poslovodna oseba v svojem podjetju in je zaposlen za krajši delovni čas: polni zavarovalni čas je 40 ur tedensko. Oseba, ki je zaposlena za manj kot 40 ur na teden na podlagi pogodbe o zaposlitvi, se za razliko do polnega zavarovalnega časa obvezno zavaruje kot družbenik-poslovodna oseba (3. točka 13. člena ZPIZ-2). Oseba mora biti zavarovana za 40 ur tedensko, s tem, da se kot družbenik-poslovodna oseba zavaruje za toliko ur, kolikor ji manjka do 40 ur tedensko (npr. če je oseba zavarovana za 30 ur tedensko na podlagi delovnega razmerja, se obvezno zavaruje za 10 ur tedensko kot družbenik-poslovodna oseba).

V tem primeru imamo kombinacijo zavarovanja na podlagi delovnega razmerja (14. člen ZPIZ-2) in družbenika-poslovodne osebe (16. člena ZPIZ-2). V skladu z določili 37. člena ZPIZ-2B si mora družbenik-poslovodna oseba do 31. 03. 2016 urediti svoj status. V konkretnem primeru to pomeni, da se mora za razliko do polnega delovnega časa zavarovati kot družbenik-poslovodna oseba.

Družbenik, ki je hkrati poslovodna oseba v svojem podjetju in upokojenec: ZPIZ-2 je upokojenecem, ki so hkrati tudi družbeniki-poslovodne osebe, naložil, da morajo uskladiti lastnost zavarovanca do 31. 12. 2013, saj izpolnjujejo pogoje za vstop v obvezno zavarovanje kot družbeniki-poslovodne osebe (16. člen ZPIZ-2). V Uradnem listu 111/2013 je bil objavljen Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Ur. l. RS, št. 111/2013, v nadaljevanju ZMEPIZ-1), ki je ta rok prestavil na 31. 12. 2014 (2. odstavek 115. člena ZMEPIZ-1). Naknadno je bil objavljen še Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 97/2014, v nadaljevanju ZMEPIZ-1A), ki je rok podaljšal še za eno leto (7. člen ZMEPIZ-1A). Tako so morale lastnost zavarovanca do 31. 12. 2015 uskladiti naslednje osebe (7. člen ZMEPIZ-1A):

- šolajoče se osebe, ki opravljajo samostojno dejavnost (1. odstavek 406. člena ZPIZ-2),
- osebe, ki so uveljavljaje izvzem iz zavarovanja po prejšnjih predpisih zaradi nedoseganja dobička in so še nadalje vpisane v register za opravljanje samostojne dejavnosti (2. odstavek 406. člena ZPIZ-2),
- uživalci pokojnin, ki opravljajo delo ali dejavnost (4. odstavek 406. člena ZPIZ-2).

Tako so se morali upokojenici, ki so bili hkrati družbeniki in poslovodne osebe, s 1. januarjem 2016 zavarovati kot družbeniki-poslovodne osebe za najmanj 10 ur tedensko, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pa jim je od januarja 2016 dalje izplačeval sorazmerni del odmerjene pokojnine. Če se je taka oseba želela izogniti ponovnemu vstopu v zavarovanje, pa je lahko prenehala opravljati funkcijo poslovodje v svojem podjetju.

Družbenik, ki je hkrati poslovodna oseba v svojem podjetju in študent: v skladu z določili ZMEPIZ-1A, so morali tudi študentje, ki so imeli status družbenika-poslovodne osebe na dan 31. 12. 2012, uskladiti svoj status do 31. 12. 2015. 406. člen ZPIZ-2 je namreč določil prehodno določbo, da se morajo osebe, ki so bile ob uveljavitvi ZPIZ-2 na šolanju in so hkrati opravljale funkcijo poslovodje v svojem podjetju, obvezno zavarovati od prvega dne po izteku šolskega leta 2012/2013. Študent se je lahko izognil ugotavljanju lastnosti zavarovanca tako, da je do 31. 12. 2015 vložil prijavo v obvezno zavarovanje ali prenehal z opravljanjem dejavnosti.

Študentje, ki so postali družbeniki-poslovodne osebo po 1. 1. 2013, pa so se morali že z dnem vpisa v register zavarovati kot družbeniki-poslovodne osebe (16. člena ZPIZ-2). Kot navaja Lopar (2016) v svojem spletnem članku, študentu v primeru zaposlitve ali samozaposlitve status študenta ne preneha, preneha zgolj uveljavljanje nekaterih pravic iz naslova tega statusa:

- pravica do štipendije,
- pravica do otroškega dodatka,

- pravica do družinske pokojnine,
- starši takega študenta ne morejo uveljavljati kot olajšavo za vzdrževane družinske člane pri odmeri dohodnine,
- pravice iz naslova dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, če ne sklenejo dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja.

Študent pa lahko opravlja funkcijo poslovodje v svojem podjetju na podlagi pogodbe o zaposlitvi in se na tej podlagi tudi obvezno zavaruje (14. člen ZPIZ-2). Uveljavljanja pravic iz naslova statusa študenta tudi v tem primeru preneha z dnem začetka zavarovanja na podlagi delovnega razmerja (14. člen ZPIZ-2).

Družbenik, ki je hkrati prokurist in ni obvezno zavarovan na drugi podlagi: v primeru, ko družbenik opravlja tudi funkcijo prokurista in ni zavarovan drugje (npr. na podlagi delovnega razmerja v drugem podjetju), se obvezno zavaruje na podlagi drugega pravnega razmerja (18. členu ZPIZ-2). Druga možnost je, da sklene s podjetjem pogodbo o zaposlitvi in se na tej podlagi vključi v obvezno zavarovanje (14. člena ZPIZ-2).

Prokurist, ki ni družbenik in ni obvezno zavarovan na drugi podlagi: prokurist, ki ni zavarovan na drugi podlagi in prejema dohodke na podlagi drugega pravnega razmerja, se na tej podlagi tudi obvezno zavaruje. Podatke o tem, ali je oseba zavarovana na drugi podlagi ali ne, pa mora predložiti prokurist sam.

Prokurist, ki ni družbenik in je obvezno zavarovan na drugi podlagi: za prokurista, ki je obvezno zavarovan na drugi podlagi (npr. na podlagi delovnega razmerja v podjetju, kjer ne opravlja funkcije prokurista), pa ne nastane obveznost obveznega zavarovanja na podlagi drugega pravnega razmerja.

Družbenik, ki je hkrati prokurist in upokojenec: dohodki prokuristov, ki so pooblaščen le za zastopanje družbe in družbe dejansko ne vodijo, se štejejo za dohodke iz drugega pogodbenega razmerja. Med te dohodke se štejejo tudi izplačila za povrnitev stroškov v zvezi z opravljanjem dela (Finančna uprava Republike Slovenije, 2015b, str. 4). Če upokojenec prejema dohodke na osnovi drugega pogodbenega razmerja, torej tudi iz naslova prokure, zanj ne nastopi obveznost za zavarovanje na tej podlagi (18. člena ZPIZ-2).

Poslovodna oseba, ki ni družbenik in ni obvezno zavarovana na drugi podlagi: poslovodna oseba, ki v družbi, ki jo vodi, ni družbenik in ni zavarovana na drugi podlagi (npr. ni v delovnem razmerju), lahko z družbo, ki jo vodi, sklene pogodbo o zaposlitvi ali pogodbo o poslovođenju. Če sklene s podjetjem pogodbo o poslovođenju, je oseba lahko:

- prostovoljno vključena v obvezno zavarovanje (25. člena ZPIZ-2),
- obvezno zavarovana na podlagi drugega pravnega razmerja (18. člen ZPIZ-2).

Če pa sklene s podjetjem pogodbo o zaposlitvi, pa je obvezno zavarovana na podlagi delovnega razmerja (14. člen ZPIZ-2).

3 ZAVAROVALNA OSNOVA

V drugem poglavju diplomskega dela smo si pogledali, na kateri zavarovalni podlagi se fizične osebe vključijo v obvezno zavarovanje po ZPIZ-2 glede na njihov status. Poleg prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pa zavezanec plačuje tudi prispevke na podlagi drugih zakonov, ki urejajo področje obveznega socialnega zavarovanja, in sicer:

- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 72/2006-UPB3, 91/2007, 76/2008, 87/2011, 91/2013, v nadaljevanju ZZVZZ),
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Ur. l. RS, št. 26/2014, 90/2015, v nadaljevanju ZSDP-1),
- Zakon o prispevkih za socialno varnost (Ur. l. RS, št. 5/1996, 34/1996, 3/1998, 81/2000, 97/2001, v nadaljevanju ZPSV),
- ZUTD.

V Republiki Sloveniji prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter prispevke za obvezno socialno zavarovanje pobira FURS. Roki in načini za obračun in plačilo prispevkov so določeni v Zakonu o davčnem postopku (Ur. l. RS, št. 13/2011-UPB4, 32/2012, 94/2012, 111/2013, 90/2014, 91/2015, v nadaljevanju ZDavP-2).

Ob izplačilu plače nastane obveznost za obračun in plačilo prispevkov in davkov, ki se obračunajo na plačilni listi. Zavezanec za plačilo davkov in prispevkov je delodajalec, ki obračuna in plača davke v zakonsko določenih odstotkih od bruto plače. Na dan izplačila mora preko spletnega servisa za elektronsko poslovanje s FURS-om (v nadaljevanju e-davki) vložiti tudi obrazec za obračun davčnega odtegljaja (t.i. REK-1), s katerim poroča:

- katera vrsta dohodka je izplačana,
- kdaj je izplačana,
- kdo je opravil izplačilo,
- komu je izplačana,
- v kakšni višini je izplačana in
- kateri prispevki in davki so obračunani in v kakšni višini.

3.1 Začetek zavarovanja

Za osebe, ki se obvezno vključijo v zavarovanje, se šteje za začetek zavarovanja datum, s katerim se prične pravno razmerje, ki je podlaga za zavarovanje (1. odstavek 22. člena ZPIZ-2), za delavca v delovnem razmerju je podlaga za zavarovanje pogodba o zaposlitvi in traja zavarovanje od dneva zaposlitve do prenehanja, za samostojnega podjetnika ali družbenika-

poslovodno osebo pa je podlaga za zavarovanje datum vpisa v Poslovni register. Pri delu na podlagi drugega pravnega razmerja pa je podlaga podpisana pogodba, v kateri je med drugim naveden čas trajanja pogodbe. Ti dokumenti so podlaga za vključitev v zavarovanje, preučiti pa je potrebno še preostale pogoje, ki so opredeljeni v drugem poglavju tega diplomskega dela (npr. ob vpisu samostojnega podjetnika v Poslovni register ne nastane obveznost za zavarovanje, če je podjetnik hkrati že za polni delovni čas zavarovan na podlagi delovnega razmerja).

3.2 Zavarovalna osnova

Zavarovalna osnova je osnova, od katere se plačujejo prispevki. Višina zavarovalne osnove za samozaposlene osebe (15. člen ZPIZ-2), družbenike-poslovodne osebe (16. člen ZPIZ-2) in kmete (17. člen ZPIZ-2) je določena v 145. členu ZPIZ-2, ki pravi, da je zavarovalna osnova dobiček zavarovanca, ugotovljen v skladu z ZDOH-2, v katerem pa niso upoštevani obračunani prispevki za obvezno socialno zavarovanje ter znižanje in povečanje davčne osnove (upoštevata se dobiček pred npr. olajšavo za investiranje in splošno olajšavo, ki se upoštevata za izračun davčne osnove, od katere se plača davek), preračunane na mesec. Pri tem se za dobiček štejejo vsi prejemki, prejeti za opravljanje poslovodne funkcije in dela (145. člen ZPIZ-2).

Za zavarovance, ki opravljajo delo na podlagi drugega pravnega razmerja (18. člen ZPIZ-2), pa je višina osnove za prispevke opredeljena v 146. členu ZPIZ-2, ki pravi, da je za te zavarovance osnova za plačilo prispevkov vsako posamezno plačilo za opravljeno delo oziroma storitev, prejeta na podlagi drugega pravnega razmerja, ki se po ZDOH-2 šteje za dohodek (146. člen ZPIZ-2).

Podrobnejši način določanja zavarovalne osnove je določen s Pravilnikom o določanju zavarovalne osnove (Ur. l. RS, št. 89/2013, 11/2015). Zavarovalne osnove in zneski prispevkov so objavljeni na spletni strani FURS-a po mesecih, in sicer za najnižjo in najvišjo zavarovalno osnovo za lastnike zasebnih podjetij, samozaposlene osebe, kmete in osebe, ki so prostovoljno vključene v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

3.2.1 Zavarovalna osnova za osebe v delovnem razmerju

Osnovo za plačilo prispevkov oseb v delovnem razmerju določa 144. člen ZPIZ-2. V osnovo se všteta plača oziroma nadomestilo plače ter vsi drugi prejemki iz delovnega razmerja (144. člen ZPIZ-2).

Od leta 2015 dalje so najnižje osnove za plačilo prispevkov za zavarovance iz delovnega razmerja vezane na znesek zadnje znane povprečne letne plače v RS, preračunane na mesec (4. odstavek 144. člena ZPIZ-2).

3.2.2 Zavarovalna osnova za samozaposlene osebe

Zavarovalna osnova je dobiček zavarovanca, v katerem niso upoštevani obračunani prispevki za socialno zavarovanje ter znižanje in povečanje davčne osnove, preračunan na mesec; kot osnova se upošteva razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki, brez upoštevanja določenih olajšav (kot npr. olajšava za pokrivanje preteklih izgub, za zaposlovanje invalidov itd.), povečana za obračunane prispevke. Tako ugotovljeni dobiček se za določitev zavarovalne osnove zniža za 25 % (2. odstavek 145. člena ZPIZ-2).

Najnižja zavarovalna osnova bo po koncu prehodnega obdobja, za samozaposlene osebe je to od leta 2018 dalje, znašala 60 % zadnje znane povprečne letne plače v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec. Najnižje zavarovalne osnove z upoštevanjem prehodnih določb prikazuje Tabela 2, ki prikazuje višino najnižje zavarovalne osnove vse do leta 2020, saj se bo za družbenike-poslovodne osebe prehodno obdobje izteklo šele takrat.

Višina zavarovalne osnove pa ni omejena samo navzdol, ampak tudi navzgor. Najvišjo zavarovalno osnovo določa 5. odstavek 145. člena ZPIZ-2 in znaša 350 % povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju PP).

Tabela 2: Najnižje zavarovalne osnove po letih za samozaposlene osebe, družbenike-poslovodne osebe in kmete

Leto	Samozaposlene osebe	Družbeniki-poslovodne osebe	Kmetje
2013	min. plača	min. plača	min. plača
2014	min. plača	min. plača	min. plača
2015	54 % PP	65 % PP	54 % PP
2016	56 % PP	70 % PP	56 % PP
2017	58 % PP	75 % PP	58 % PP
2018	60 % PP	80 % PP	60 % PP
2019	60 % PP	85 % PP	60 % PP
2020	60 % PP	90 % PP	60 % PP

Vir: Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju-2, Ur. l. RS, št. 96/2012, 39/2013, 102/2015, 410. člen.

Priloga 2 prikazuje najnižjo in najvišjo zavarovalno osnovo za samozaposlene osebe za leto 2016, v Prilogi 3 pa je prikazan izračun individualne zavarovalne osnove samostojnega podjetnika za leto 2015 na podlagi podatkov iz davčnega obračuna za leto 2015.

Znižanje zavarovalne osnove: ZPIZ-2 omogoča uveljavljanje znižanja zavarovalne osnove za največ 20 % glede na individualno izračunano zavarovalno osnovo, vendar največ do minimalne zavarovalne osnove. Za uveljavljanje znižanja zavarovalne osnove ni potrebno

oddati nobene vloge. Da pa se ta opcija ne bi zlorabljala, je v zakonu predvidena tudi zanimiva kazen: če se na podlagi ocene, da bodo prihodki v letošnjem letu za vsaj 20 % nižji kot v preteklem letu, obračunava in plačuje prispevke od znižane zavarovalne osnove, zavarovalna osnova, izračunana na podlagi dejanskega dobička za to leto, pa preseže zavarovalno osnovo, od katere so se plačevali prispevki, za več kot 20 %, se v naslednjem letu plačuje prispevke od zavarovalne osnove, določene na podlagi dejansko ugotovljenega dobička, povečane za 20 % (10. odstavek 145. člena ZPIZ-2).

Primer: če vzamemo podatke iz Priloge 3, bi moral posameznik na podlagi davčne bilance za leto 2015 v letu 2016 plačevati prispevke od mesečne zavarovalne osnove v višini 1.518,32 €. Ker posameznik glede na upad prihodkov v začetku leta oceni, da bo dobiček za leto 2016 bistveno nižji kot leta 2015, se odloči, da bo izkoristil možnost znižanja zavarovalne osnove za 20 odstotkov. Znižana zavarovalna osnova se izračuna kot zmanjšanje individualne osnove (ki znaša v našem primeru 1.518,32 €) za 20 % (glejte enačbo 1).

$$\text{Individ. določena mes. zav. osnova} \times \left(1 - \frac{20}{100}\right) = \text{Znižana zav. osnova} \quad (1)$$

Na primeru zavarovanca to znaša:

$$1.508,32 \text{ €} \times \left(1 - \frac{20}{100}\right) = 1.206,66 \text{ €} \quad (2)$$

Zavarovanec tako v letu 2016 plačuje prispevke od znižane zavarovalne osnove (glejte enačbo 2), ki znaša 1.206,66 €. Predpostavimo, da se mu v drugi polovici leta poslovanje izboljša in bo mesečna zavarovalna osnova na podlagi davčne bilance za leto 2016 dejansko kar 1.600,00 €. Znesek presega zavarovalno osnovo, od katere so se plačevali prispevki v letu 2016, za več kot 20 %, zato bo moral zavarovanec v letu 2017 plačevati prispevke od povečane zavarovalne osnove. Povečana zavarovalna osnova se izračuna na podlagi individualne osnove (ki znaša v našem primeru 1.600,00 €) in se poveča za 20 % (glejte enačbo 3).

$$\text{Individ. določena mes. zav. osnova} \times \left(1 + \frac{20}{100}\right) = \text{Povečana zav. osnova} \quad (3)$$

Na primeru zavarovanca to znaša:

$$1.600,00 \text{ €} \times \left(1 + \frac{20}{100}\right) = 1.920,00 \text{ €} \quad (4)$$

Izračun (glejte enačbo 4) prikazuje, da neutemeljeno znižanje zavarovalne osnove ni smotno, saj lahko povečana zavarovalna osnova v naslednjem letu zavarovancu povzroči velike finančne težave ali vsaj nepotrebne stroške; v letu 2017 bo prisiljen plačevati

prispevke od povečane zavarovalne osnove v višini 1.920,00 € namesto od individualne zavarovalne osnove na podlagi dobička za leto 2016, ki znaša 1.600,00 €.

Delna oprostitvev plačila prispevkov: ZPIZ-2 v 14. odstavku 145. člena navaja delno oprostitvev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za osebe ob prvem vpisu v poslovni register ali drug register oziroma evidenco. Te osebe so v prvih 12-ih mesecih oproščene plačila 50 % prispevka, v naslednjih 12-ih mesecih pa 30 % prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (14. odstavek 145. člena ZPIZ-2). Razliko prispevkov, ki nastanejo zaradi izpada prispevkov zaradi navedenih oprostitvev, krije Republika Slovenija iz državnega proračuna (15. odstavek 145. člena ZPIZ-2).

Izračun individualne mesečne zavarovalne osnove za tekoče leto na podlagi davčnega obračuna za preteklo leto: zavarovancu se vsako leto na novo odmeri osnova za plačilo prispevkov na podlagi zadnjega oddanega davčnega obračuna (6. odstavek 145. člena ZPIZ-2). Zavarovanec obračuna in plača prispevke od nove višine zavarovalne osnove za mesec po tistem mesecu, v katerem je bil obračun predložen davčnemu organu. Na primer, če je bil davčni obračun oddan v mesecu marcu, se prispevki plačajo od nove zavarovalne osnove za mesec april. FURS v začetku maja pošlje Obvestilo o določitvi zavarovalne osnove. Primer takega Obvestila si lahko pogledamo v Prilogi 4.

Zavarovalna osnova za samozaposlene osebe, ki opravljajo popoldansko dejavnost: osebe, ki opravljajo samostojno dejavnost in so na podlagi delovnega razmerja zavarovane za polni zavarovalni čas, plačujejo pavšalne prispevke (143. člen ZPIZ-2). Zavarujejo se le za invalidnost zaradi poškodb pri delu ali poklicnih boleznih (20. člen ZPIZ-2). Zneski so pavšalni, določi pa jih Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje s Sklepom o določitvi prispevkov za posebne primere zavarovanja. Obdobje takšnega zavarovanja se ne upošteva v pokojninsko dobo. V Prilogi 5 so prikazani zneski pavšalnih prispevkov za leto 2016.

Spremembe izračuna zavarovalne osnove po ZPIZ-2 v primerjavi z ZPIZ-1: izračun zavarovalne osnove po ZPIZ-2 je identičen kot je bil po ZPIZ-1 in je prikazan v Prilogi 3. Bistvena razlika med obračunom zavarovalne osnove po ZPIZ-2 v primerjavi z ZPIZ-1 pa je ta, da ZPIZ-2 pozna individualne zavarovalne osnove, ZPIZ-1 pa jih ni poznal, saj so bili na podlagi ZPIZ-1 vsi zavarovanci razvrščeni v 8 razredov glede na njihovo doseženo osnovo. Na primeru izračuna v Prilogi 3 znaša letna zavarovalna osnova 18.219,86 €, mesečna zavarovalna osnova pa 1.518,32 €. Po ZPIZ-2 ta zavarovanec plačuje prispevke od 1.518,32 € bruto, po ZPIZ-1 pa bi bil uvrščen v razred zavarovancev, ki je plačeval prispevke od zavarovalne osnove v višini 60 % povprečne bruto plače zaposlenih v Republiki Sloveniji za predpretekli mesec (glejte Prilogo 6). Enako višino prispevkov so tako plačevali zavarovanci, katerih zavarovalna osnova je znašala več kot 8.977,20 € in manj kot 18.295,81 €. Najnižja zavarovalna osnova za plačilo prispevkov je bila minimalna plača (209. člen ZPIZ-1), najvišja zavarovalna osnova pa je znašala 240 % povprečne bruto plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova (209. člen ZPIZ-

1). Torej je bila podlaga za izračun zavarovalne osnove za december 2012 povprečna plača za mesec oktober 2012. Ker je bil izračun zavarovalne osnove vezan na predpreteklo povprečno mesečno bruto plačo in ne na preteklo povprečno letno plačo, preračunano na mesec, je bil znesek prispevkov vsak mesec različen. Na podlagi ZPIZ-2 pa se vsakemu zavarovancu zavarovalna osnova določi individualno in je nespremenjena od aprila tekočega leta do marca prihodnjega leta (ob predpostavki, da zavarovanec odda davčni obračun v marcu tekočega leta za preteklo leto).

3.2.3 Zavarovalna osnova za družbenike-poslovodne osebe

Obveznost za zavarovanje družbenikov-poslovodnih oseba nastopi z dnem vpisa v poslovni register. Ob vstopu v zavarovanje plačuje zavarovanec prispevke od osnove, ki je določena kot minimalna osnova in bo ob koncu prehodnega obdobja, ki traja od 2014 do 2020, znašala 90 % PP (4. odstavek 145. člena ZPIZ-2). Najnižje osnove za plačilo prispevkov v predhodnih obdobjih pa prikazuje Tabela 2 v poglavju 3.2.2.

Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje se odmeri od zavarovalne osnove:

- 15,5 % za prispevek zavarovanca,
- 8,85 % za prispevek delodajalca.

Zavezanec za plačilo obeh prispevkov je zavarovanec sam, torej družbenik-poslovodna oseba. Obračun prispevkov na podlagi najnižje in najvišje zavarovalne osnove za družbenike-poslovodne osebe je prikazan v Prilogi 7. Družbenik-poslovodna oseba lahko na enak način uveljavlja znižanje zavarovalne osnove kot samozaposlena oseba.

Primer izračuna zavarovalne osnove: zavarovanec v svojem podjetju prejema izplačilo na osnovi pogodbe o poslovođenju za vodenje družbe, za delo prodajnega referenta v tej družbi pa prejema plačilo na podlagi drugega pravnega razmerja. Ker obe plačili prejema za delo v svojem podjetju, seštevek obeh dohodkov predstavlja letno zavarovalno osnovo. Če bi dohodek na podlagi drugega pravnega razmerja prejemal drugje (npr. za predavanje na Ekonomski fakulteti), se ta dohodek ne bi upošteval pri izračunu zavarovalne osnove. Primer izračuna zavarovalne osnove za družbenika-poslovodno osebo se nahaja v Prilogi 8. V Prilogi 9 pa je narejen obračun prispevkov družbenika-poslovodne osebe na podlagi zavarovalne osnove, izračunane v Prilogi 8.

Spremembe izračuna zavarovalne osnove po ZPIZ-2 v primerjavi z ZPIZ-1: v primerjavi z ZPIZ-2, kjer se za zavarovanca zavarovalna osnova določa individualno, se je po ZPIZ-1 zavarovanca razvrstilo v enega od 8-ih razredov glede na doseženi dobiček v preteklem letu. Najnižja zavarovalna osnova za plačilo prispevkov je bila najnižja bruto pokojninska osnova (4. točka 208. člena ZPIZ-1), najvišja zavarovalna osnova pa je znašala,

enako kot pri samostojnih podjetnikih, 240 % povprečne bruto plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova (4. točka 209. člena ZPIZ-1).

3.2.4 Zavarovalna osnova za kmete

Podlaga za določitev zavarovalne osnove za zavarovanca iz 17. člena ZPIZ-2 je dobiček, kot izhaja iz obvestila, ki ga izda FURS (6. točka 145. člena ZPIZ-2); v obvestilu so podatki o višini dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Če tako obvestilo ni izdano, je podlaga za določitev zavarovalne osnove odločba o odmeri dohodnine. Dohodki se upoštevajo glede na določila ZDoh-2 (2. točka 17. člena ZPIZ-2).

Najnižja zavarovalna osnova za kmete je določena enako kot za samostojne podjetnike in bo po koncu prehodnega obdobja, to je od aprila 2018 dalje, znašala 60 % PP. Najnižje zavarovalne osnove v prehodnem obdobju so prikazane v Tabeli 2 v poglavju 3.2.2. Najvišja zavarovalna osnova pa znaša 350 % PP (5. točka 145. člena ZPIZ-2).

3.2.5 Zavarovalna osnova za upokoјence

Upokoјenci lahko tudi po upokoјitvi opravljajo dejavnost. Lahko se zavarujejo za polni delovni čas, pri tem prejemaјo 20% pokojnine (39. a člen ZPIZ-2) in plačujeјo prispevke od polne zavarovalne osnove. Če se ne zavarujejo za polni delovni čas, pa plačujeјo prispevke od sorazmernega dela zavarovalne osnove (tj. če so obvezno zavarovani za 25% polnega zavarovalnega časa, plačujeјo prispevke od 25 % zavarovalne osnove za polni delovni čas).

V primeru, da je bil upokoјenec v obdobju 6 mesecev pred ponovnim vstopom v zavarovanje zavarovan kot dru֓benik-poslovodna oseba ali samostojni podjetnik, plačuje prispevke od sorazmernega dela osnove, od katere je plačeval prispevke pred upokoјitvijo. Če se zavarovalna osnova določi na novo, pa veljajo pravila, kot jih opredeljuje poglavje 3.2.3 za dru֓benika-poslovodno osebo oziroma 3.2.2 za samostojnega podjetnika.

Primer izračuna zavarovalne osnove: upokoјenec je 1. 1. 2016 vstopil v obvezno zavarovanje za 10 ur tedensko, kar predstavlja 25 % polnega zavarovalnega časa, saj znaša polni zavarovalni čas 40 ur tedensko. V zadnjih šestih mesecih pred ponovnim vstopom v obvezno zavarovanje ni bil zavarovan kot zasebnik. Odločil se je, da bo prispevke plačeval od minimalne zavarovalne osnove. Zavarovalna osnova za sorazmerni zavarovalni čas se izračuna kot produkt zavarovalne osnove za polni delovni čas in dele֓a zavarovalnega časa v % (glejte enačbo 5):

$$\text{Zav. osn. za polni del. čas} \times \text{Zavarovalni čas v \%} = \text{Zav. osn. za sorazmerni del. čas} \quad (5)$$

Izračun zavarovalne osnove za zgornji primer pa prikazuje enačba (glejte enačbo 6):

$$1.089,12 \text{ €} \times 0,25 \% = 272,28 \text{ €} \quad (6)$$

Upokojenec, ki se ponovno zavaruje za četrtno delovnega časa, bo mesečno obračunal prispevke od zavarovalne osnove 272,28 €. Dejanski obračun prispevkov za sorazmerni zavarovalni čas pa prikazuje Priloga 10.

3.2.6 Zavarovalna osnova za osebe, zavarovane na podlagi drugega pravnega razmerja

Osnova za plačilo prispevkov oseb, ki so obvezno zavarovane na podlagi drugega pravnega razmerja, je vsako posamezno plačilo, višine prispevkov pa so različne glede na pogodbe, ki so podlaga za plačilo. Več o tem prikazujejo tabele in izračuni v poglavju 4.2.

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Republike Slovenije vsako leto izračuna zavarovalno dobo oseb, ki so zavarovane na podlagi drugega pravnega razmerja, in sicer na podlagi podatkov o plačanih prispevkih za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki jih posreduje FURS (6. točka 22. člena ZPIZ-2). FURS pridobi podatke iz obračunov davčnih odtegljajev, odločb o odmeri akontacije dohodnine in odločb o odmeri prispevkov za socialno varnost ter knjigovodskih evidenc (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, 2016a).

Trajanje zavarovalne dobe se ugotovi tako, da se prizna po en mesec zavarovalne dobe za vsakih doseženih 60 % povprečne mesečne plače. V letih od 2014 do 2018 še veljajo prehodne določbe, tako da se za izračun zavarovalne dobe upošteva (8. odstavek 410. člena ZPIZ-2):

- 52 % PP v letu 2014,
- 54 % PP v letu 2015,
- 56 % PP v letu 2016,
- 58 % PP v letu 2017,
- 60 % PP od vključno leta 2018.

Izračun zavarovalne dobe zavarovanca, ki dela na podlagi drugega pravnega razmerja: zavarovancu, ki dela na podlagi drugega pravnega razmerja (18. člen ZPIZ-2) in je zavarovan na tej podlagi, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po končanem koledarskem letu izračuna zavarovalno oziroma delovno dobo na podlagi prejetih dohodkov iz naslova drugega pravnega razmerja. Za izračun zavarovalne dobe za leto 2015 glejte enačbo 7 (6. točka 130. člena ZPIZ-2):

$$\frac{\text{Bruto izplačani dohodek na podlagi drugega pravnega razmerja}}{54 \% \text{ PP za izračun za leto 2015}} = \text{Zav. doba} \quad (7)$$

Primer 1: zavarovanec je na podlagi drugega pravnega razmerja v letu 2015 zaslužil 4.200,90 € bruto. Od te osnove so bili za zavarovanca plačani prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Na podlagi prejetih plačil se mu za leto 2015 prizna 5 mesecev zavarovalne dobe, saj je bila povprečna mesečna plača v letu 2015 1.555,89 € (glejte enačbo 8).

$$\frac{4.200,90 \text{ €}}{840,18 \text{ €}} = 5 \text{ mesecev} \quad (8)$$

Primer 2: zavarovanec je na podlagi drugega pravnega razmerja v letu 2015 zaslužil 13.442,88 € bruto. Od te osnove so bili za zavarovanca plačani prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Iz tako dobljenih podatkov naj bi se zavarovancu priznalo 16 mesecev delovne dobe (glejte enačbo 9).

$$\frac{13.422,88 \text{ €}}{840,18 \text{ €}} = 16 \text{ mesecev} \quad (9)$$

Dejansko se zavarovancu na podlagi prejetih plačil prizna le 12 mesecev zavarovalne dobe, saj ZPIZ-2 v 6. točki 130. člena navaja, da se posamezniku prizna največ 12 mesecev za posamezno koledarsko leto.

3.3 Gibanje povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji

Minimalne in maksimalne osnove za plačilo prispevkov zavarovancev iz 15. in 16. člena ZPIZ-2 so vezane na višino povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji. Tabela 3 prikazuje višino povprečne letne plače v obdobju zadnjih 10 let.

Tabela 3: Višina povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji v €

Leto	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PP	1.212,80	1.284,79	1.391,43	1.438,96	1.494,88	1.524,65	1.525,47	1.523,18	1.540,25	1.555,89
Rast*	-	5,94 %	8,30 %	3,42 %	3,89 %	1,99 %	0,05 %	-0,15 %	1,12 %	1,02 %

Legenda: * Rast plač v primerjavi s predhodnim letom.

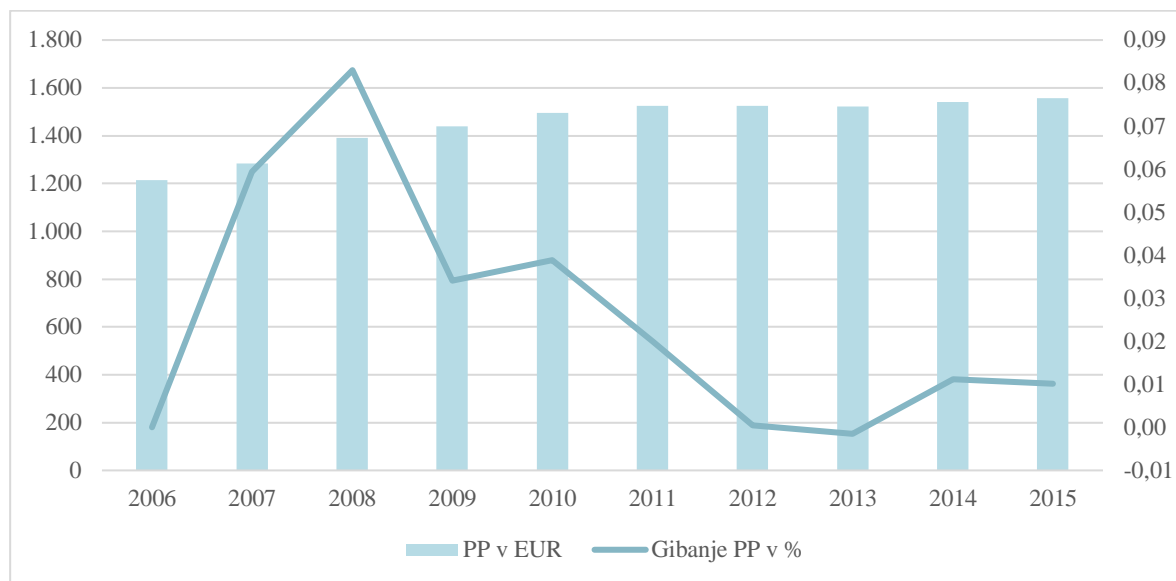
Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Povprečne mesečne bruto plače (EUR) na zaposleno osebo pri pravnih osebah, b.l.

Iz Tabele 3 sledi, da rast povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji že od leta 2009 ni presegla 5% letno. Če se bo povprečna letna plača tudi v bodoče gibala v dosedanjih okvirih, se bodo prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zavarovance iz 15. do 17. člena ZPIZ-2, to so samostojni podjetniki, družbeniki-poslovodne osebe in kmetje, dvignili le za nekaj € mesečno. Npr. če bo povprečna letna plača za leto 2016 za 2 % višja od plače v letu 2015, kar znese 1.587,01, bo minimalna osnova za plačilo prispevkov samostojnega podjetnika in kmeta za leto 2017 952,21 € (tj. 60% PP), minimalni mesečni prispevki pa 363,73 €, kar je za 22,53 € mesečno več kot v letu 2016. Na višino zavarovalne osnove samostojnih podjetnikov, družbenikov-poslovodnih oseb in kmetov pa poleg rasti povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji vpliva še večanje odstotka od PP. Minimalna zavarovalna osnova je namreč za družbenike-poslovodne osebe leta 2016 70 % PP in se bo dvigovala do 2020, ko bo znašala 90 % PP (glejte Tabela 2), minimalna

zavarovalna osnova samostojnih podjetnikov in kmetov pa je za leto 2016 56 % PP in se bo dvigovala do leta 2018, ko bo znašala 60 % PP (glejte Tabela 2).

Slika 1 prikazuje višino povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji in rast plač za obdobje 2006 do 2015. Iz slike se lepo vidi, da je bila v letih 2006 do 2012 rast plače vedno manjša in leta 2013 celo negativna, od leta 2014 pa spet postopno raste.

Slika 1: Rast povprečne letne plače zaposlenih v RS v letih 2006-2015

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Povprečne mesečne bruto plače (EUR) na zaposleno osebo pri pravnih osebah, b.l.

4 OBRAČUNI IZPLAČIL PO POSAMEZNIH KATEGORIJAH ZAVAROVANCEV

V drugem poglavju tega diplomskega dela sem pojasnila zavarovalne podlage, po katerih je posameznik vključen v obvezno zavarovanje po ZPIZ-2, v tretjem poglavju pa sem predstavila zavarovalne osnove in praktični izračun prispevkov na osnovi zavarovalne osnove. V tem poglavju pa predstavljam obračune dohodkov, ki jih prejema družbeniki-poslovodne osebe, prokuristi in osebe v drugih pravnih razmerjih, da prikažem, s katerimi davki in prispevki so obdavčeni ter v kakšnem odstotku glede na status prejemnika dohodka. Že v drugem poglavju sem predstavila, kdaj se oseba obvezno vključi v zavarovanje po ZPIZ-2 glede na njen status. In ravno od statusa prejemnika dohodka je odvisno, katere prispevke se odvede pri izplačilu dohodka in v kakšni višini.

Za lažjo primerjavo stroškov delodajalca glede na vrsto dohodka in status prejemnika dohodka, so obračuni narejeni za izplačilo 1.000 € bruto dohodka. Poleg prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, se pri izplačilih obračunavajo in odtegujejo tudi

drugi prispevki in dohodnina. Pravila obdavčenja, davčne osnove in stopnje davka opredeljuje ZDOH-2, ki v 6. odstavku 127. člena navaja, da se v primeru, če delodajalec ni glavni delodajalec zaposlenega, akontacijo dohodnine od dohodka iz delovnega razmerja izračuna po stopnji 25 % od davčne osnove brez upoštevanja osebnih olajšav (6. odstavek 127. člena ZDOH-2). Ravno tako se po stopnji 25 % izračuna in plača dohodnina od dohodkov iz drugega pravnega razmerja (10. odstavek 127. člena ZDOH-2). Za obračun dohodnine pri dohodkih iz delovnega razmerja pa se uporablja progresivna davčna lestvica, ki je prikazana v Prilogi 11.

4.1 Dohodki družbenika-poslovodne osebe

Za poslovođenje lahko družbenik prejema:

- plačo na osnovi pogodbe o zaposlitvi,
- izplačilo po pogodbi o poslovođenju in je zavarovan na podlagi 16. člena ZPIZ-2,
- izplačilo po pogodbi o poslovođenju, ni obvezno zavarovan kot družbenik in gre za izplačilo pri drugem delodajalcu.

Dohodek na podlagi delovnega razmerja: če ima poslovodja s podjetjem sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, za svoje delo prejema plačo. Struktura plače:

Strošek delodajalca
– Prispevki delodajalca 16,10 % na bruto, če gre za zaposlitev za nedoločen čas ali 16,34 %, če gre za zaposlitev za določen čas (od tega 8,85 % za PIZ)
<hr/>
= Bruto dohodek
– Prispevki delavca 22,10 % iz bruto (od tega 15,50 % za PIZ)
– Dohodnina po dohodninski lestvici
<hr/>
= Neto dohodek (izplačilo delavcu)

Primer izračuna plače za 1.000 € bruto je prikazan v Prilogi 12. Strošek izplačevalca je pri 1.000 € bruto plače 1.161 €, izplačilo delavcu pa znaša 698,40 €.

Izplačilo po pogodbi o poslovođenju, ko je družbenik zavarovan na podlagi 16. člena ZPIZ-2: pri obračunu pogodbe o poslovođenju za družbenika-poslovodno osebo, ki je zavarovana na tej podlagi (16. člena ZPIZ-2), se obračuna samo akontacija davka po dohodninski lestvici. Zavezanec za plačilo prispevkov je družbenik sam. Plačuje pa jih mesečno v višini najmanj od zavarovalne osnove, ki se določi na podlagi pravil, predstavljenih v poglavju 3.2.3. Izjemoma lahko prispevke družbenika-poslovodne osebe obračuna in plača tudi podjetje, vendar mu jih mora v tem primeru trgati od neto izplačila, ki ga prejme za poslovođenje. Pri obračunu poslovođenja se od bruto zneska odšteje samo dohodnina (glejte enačbo 10). Dejanski izračun pa je prikazan v Tabeli 4.

$$\text{Bruto dohodek} - \text{Dohodnina po lestvici} = \text{Neto izplačilo} \quad (10)$$

Tabela 4: Obračun pogodbe o poslovanju za zavarovanca iz 16. člena ZPIZ-2

Postavka obračuna	Znesek
Strošek delodajalca	1.000,00 €
Dohodnina po lestvici	122,16 €
Neto dohodek (izplačilo družbeniku-poslovodni osebi)	877,84 €

Vir: Povzeto in prirejeno po R. Hieng, Obračun dajatev od dohodkov fizičnih oseb od 1. februarja 2014, 2014, str. 114.

Izplačilo po pogodbi o poslovanju, ko je družbenik zavarovan na drugi podlagi: v primeru, ko je družbenik-poslovodna oseba že zavarovan na drugi podlagi (na primer na osnovi pogodbe o delovnem razmerju ali je samozaposlena oseba), pa je struktura izplačila sledeča:

Strošek delodajalca
– Prispevki delodajalca 9,38 % (od tega 8,85 % za PIZ)
= Bruto dohodek
– Prispevki delavca 6,36 %
– Dohodnina po stopnji 25 % za delo pri drugem delodajalcu
= Neto dohodek (izplačilo družbeniku-poslovodni osebi)

Tabela 5: Obračun pogodbe o poslovanju osebi, ki je zavarovana kot samostojni podjetnik

Zap. št.	Postavka obračuna	Znesek
1	Strošek delodajalca	1.093,80 €
2	Prispevki delodajalca (polje 3 × 9,38 %)	93,80 €
3	Bruto dohodek (polje 1 – polje 2)	1.000,00 €
4	Prispevki delavca (polje 3 × 6,36 %)	63,60 €
5	Dohodnina po lestvici (polje 3 × davek po dohodninski lestvici)	234,10 €
6	Neto dohodek (polje 3 – polje 4 – polje 5)	702,30 €

Vir: Povzeto in prirejeno po R. Hieng, Obračun dajatev od dohodkov fizičnih oseb od 1. februarja 2014, 2014, str. 114.

Tabela 5 prikazuje izračun dohodka družbenika-poslovodne osebe, ki ni zavarovana na tej podlagi (16. člen ZPIZ-2), saj je za polni delovni čas zavarovana kot samostojni podjetnik (15. člen ZPIZ-2). Enak izračun bi bil tudi v primeru, da je družbenik-poslovodna oseba zaposlena na podlagi delovnega razmerja (14. člen ZPIZ-2) v drugem podjetju. Za izplačilo 1.000 € bruto dohodka, znaša strošek delodajalca 1.093,80 €, družbenik-poslovodna oseba pa prejme 702,30 € neto dohodka.

Izplačilo po pogodbi o poslovanju, družbeniku-poslovodni osebi in upokoencu: v primeru, da je prejemnik izplačila na podlagi pogodbe o poslovanju upokojenec, je izračun identičen kot v poglavju 4.1.2, saj upokojenec ni obvezno zavarovan na podlagi drugega pravnega razmerja (18. člen ZPIZ-2). Upokojenec, ki ima hkrati status družbenika-poslovodne osebe, pa se za najmanj 10 ur tedensko obvezno vključi v zavarovanje na tej podlagi (16. člen ZPIZ-2).

4.2 Izplačila na podlagi drugega pravnega razmerja

Tabela 6 prikazuje strošek delodajalca in neto dohodek prejemnika izplačila za delo na podlagi drugega pravnega razmerja za 1.000 € bruto dohodka:

- glede na to ali je posameznik obvezno zavarovan na podlagi drugega pravnega razmerja (18. člena ZPIZ-2) ali ne,
- glede na podlagi pogodbe, ki je podlaga za izplačilo.

Tabela 6: Pregled obdavčitve izplačil na podlagi drugega pravnega razmerja

Pogodba	Avtorska pogodba		Podjemna pogodba		Prokura		Občasno delo upoko-jencev
	Ne	Da	Ne	Da	Ne	Da	
Obvezno zav. 18. člen ZPIZ-2	Ne	Da	Ne	Da	Ne	Da	Ne
Prispevki delojemalca							
Prispevek za PIZ	0,00 %	15,50 %	0,00 %	15,50 %	0,00 %	15,50 %	0,00 %
Prispevek za zdravstvo	6,36 %	6,36 %	6,36 %	6,36 %	6,36 %	6,36 %	6,36 %
Prispevki delodajalca							
Prispevek za PIZ	8,85 %	8,85 %	8,85 %	8,85 %	8,85 %	8,85 %	8,85 %
Prispevek za zdravstvo	0,53 %	0,53 %	0,53 %	0,53 %	0,53 %	0,53 %	4,62 €
Posebni davek na določene prejemke	0,00 %	0,00 %	25,00 %	25,00 %	0,00 %	0,00 %	25,00 %

Vir: Povzeto in prirejeno po R. Hieng, Obračun dajatev od dohodkov fizičnih oseb od 1. februarja 2014, 2014, str. 113-117.

Prispevek delojemalca za PIZ: zavarovancem, ki so obvezno zavarovani na podlagi drugega pravnega razmerja (18. člena ZPIZ-2), se pri izplačilu obračuna prispevek delojemalca za PIZ po stopnji 15,50 % od bruto vrednosti izplačila. Rezultat tega je, da je pri istem bruto izplačilu neto dohodek nižji za osebe, ki so obvezno zavarovane na podlagi 18. člena ZPIZ-2.

Prispevek delojemalca za zdravstvo: prispevek se obračuna po stopnji 6,36 % od bruto zneska izplačila. Obračuna pa se pri vseh izplačilih, ne glede na status prejemnika.

Prispevek delodajalca za PIZ: prispevek se obračuna po stopnji 8,85 % od bruto zneska izplačila. Obračuna pa se pri vseh izplačilih, ne glede na status prejemnika.

Prispevek delodajalca za zdravstvo: prispevek se obračuna po stopnji 0,53 % od bruto zneska izplačila. Obračuna pa se pri vseh izplačilih, ne glede na status prejemnika, z izjemo pri obračunu občasnega dela upokojencev, kjer se prispevek obračuna v fiksnem znesku in znaša 4,62 € za leto 2016 (Finančna uprava Republike Slovenije, 2016c, str. 1).

Posebni davek na določene prejemke: posebni davek na določene prejemke se obračunava po stopnji 25 % od bruto vrednosti izplačila, določa pa ga Zakon o posebnem davku na določene prejemke (Uradni list RS, št. 72/93, 22/94, 45/95 in 12/96, v nadaljevanju ZPDDP). Za določene prejemke se po tem zakonu štejejo izplačila fizičnim osebam (1. člen ZPDDP) za opravljeno storitev na podlagi drugega pravnega razmerja, z izjemo storitev, navedenih v 3. členu ZPDDP, in izplačil, navedenih v 4. členu ZPDDP. Tako se posebni davek na določene prejemke obračuna za delo po podjemni pogodbi in za občasno delo upokojencev, delo na podlagi avtorske pogodbe, pogodbe o prokuri in občasno delo študentov pa s tem davkom niso obdavčeni (3. in 4. člen ZPDDP). Dohodki, obdavčeni z davkom na določene prejemke, so z vidika stroškov manj ugodni za delodajalce, na neto dohodek prejemnika izplačila pa ne vplivajo.

Tabela 7 prikazuje obračune na podlagi drugega pravnega razmerja glede na status prejemnika dohodka za 1.000 € bruto dohodka. Neto dohodek prejemnika je, ne glede na to, katera pogodba je podlaga za izplačilo, enak za osebe z enakim statusom; in sicer, osebe, ki so obvezno zavarovane na podlagi drugega pravnega razmerja, prejmejo neto izplačilo v višini 611,05 €, osebe, ki pa niso zavarovane na tej podlagi, pa prejmejo 727,30 € neto dohodka. Po drugi strani pa je strošek delodajalca odvisen od pogodbe, ki je podlaga posameznega izplačila, ne pa od statusa prejemnika izplačila. Tako sta za delodajalca najdražja delo po podjemni pogodbi in občasno delo upokojencev, saj sta oba dohodka obdavčena s posebnim davkom na določene prejemke, ki se pri ostalih izplačilih ne obračunava.

Četudi je poznavanje stroškov, ki nastanejo pri posamezni vrsti izplačil, posebno pomembno za vse pogodbenne stranke, pa to ni edino merilo za izbiro oblike pogodbenega sodelovanja. Potrebno je izbrati ustrezno pravno podlago glede na vsebino in pogoje dela (npr. če gre za odvisno razmerje in se delo izvaja trajno, gre za delovno razmerje in ne za podjemno delo).

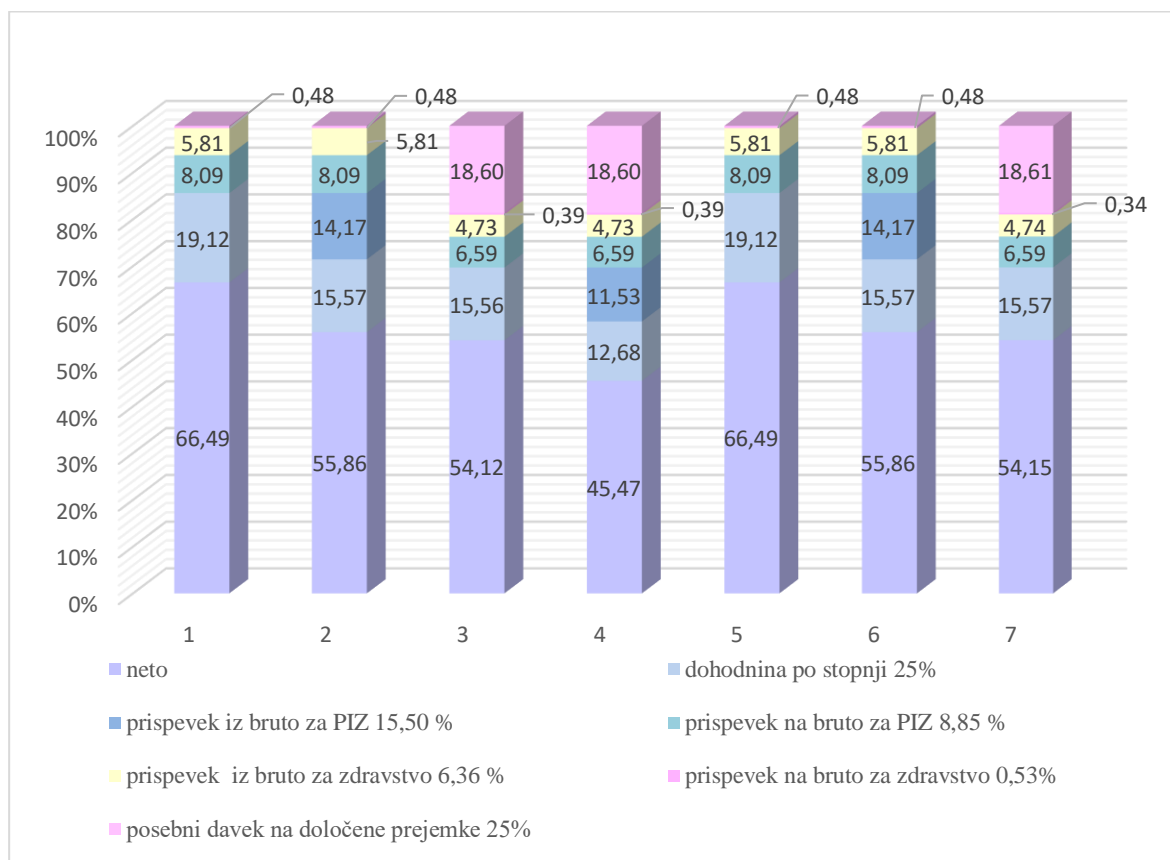
Tabela 7: Obračun izplačil na podlagi drugega pravnega razmerja za 1.000 € bruto dohodka

Pogodba	Avtorska pogodba		Podjemna pogodba		Prokura		Občasno delo upokojencev
	1	2	3	4	5	6	
Izračun št.	1	2	3	4	5	6	7
Obvezno zav. 18. člen ZPIZ-2	Ne	Da	Ne	Da	Ne	Da	Ne
Bruto znesek	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00
Prispevki delodajalca	63,60	218,60	63,60	218,60	63,60	218,60	63,60
Olajšava dohodnine 10 %	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Dohodnina 25 %	209,10	170,35	209,10	170,35	209,10	170,35	209,10
Neto izplačilo	727,30	611,05	727,30	611,05	727,30	611,05	727,30
Prispevki delojemalca							
Prispevek za PIZ	0,00	155,00	0,00	155,00	0,00	155,00	0,00
Prispevek za zdravstvo	63,60	63,60	63,60	63,60	63,60	63,60	63,60
Skupaj prispevki delojemalca	63,60	218,60	63,60	218,60	63,60	218,60	63,60
Prispevki delodajalca							
Prispevek za PIZ	88,50	88,50	88,50	88,50	88,50	88,50	88,50
Prispevek za zdravstvo	5,30	5,30	5,30	5,30	5,30	5,30	4,62
Posebni davek na določene prejemke	0,00	0,00	250,00	250,00	0,00	0,00	250,00
Skupaj prispevki delodajalca	93,80	93,80	343,80	343,80	93,80	93,80	343,12
Skupaj strošek v breme delodajalca	1.093,80	1.093,80	1.343,80	1.343,80	1.093,80	1.093,80	1.343,12

Vir: Povzeto in prirejeno po R. Hieng, Obračun dajatev od dohodkov fizičnih oseb od 1. februarja 2014, 2014, str. 113-117.

Slika 2 ponazarja obdavčitve izplačil na podlagi drugega pravnega razmerja. Stolpci od 1 do 7 prikazujejo delež obremenitve dohodka z davki in prispevki v odvisnosti od kategorije zavarovanca in vrste izplačila, kot izhaja iz Tabele 7.

Slika 2: Strošek delodajalca pri izplačilu na podlagi drugega pravnega razmerja (v %)

5 ANALIZA STROŠKOV ZA RAZLIČNE ZAVAROVALNE PODLAGE

Na obdavčitev izplačevalca in prejemnika dohodka bistveno vplivata:

- vrsta opravljenega dela, saj je kot tako osnova za izbiro ustrezne pogodbe in zavarovalne podlage,
- status prejemnika dohodka.

Pred uvedbo ZPIZ-2 je bilo za delodajalca z vidika stroškov vseeno, kakšen status je imela oseba, s katero je sklenil pogodbo, saj status prejemnika dohodka ni vplival na stroške delodajalca. Stroškovni vidik dela pa ni edini kriterij za izbiro delavcev. Pomembna so tudi njihova znanja, izkušnje in osebne lastnosti, ki pa se jih z vidika stroškov ne da natančno izmeriti, imajo pa pomemben vpliv na našo izbiro, saj želimo, da je delo opravljeno skladno z našimi potrebami in pričakovanji. Pri tem pa je potrebno upoštevati tudi zakonske določbe, ki postavljajo določene omejitve glede vsebine dela in pogodbe, ki je primerna za izvajanje tega dela (npr. ne moremo šteti vsako delo kot avtorsko delo); pomembno je tudi, ali gre med delodajalcem in delojemalcem za odvisno razmerje in bi morala podjemno pogodbo nadomestiti pogodba o zaposlitvi (Šercer, 2015, str. 79). Sama vsebina dela torej tudi narekuje, katera pravna podlaga je sploh možna in najbolj ustrezna.

5.1 Primerjava stroškov zavarovanja samostojnega podjetnika in osebe, zavarovane na podlagi drugega pravnega razmerja

Cilj prejemnikov dohodka je praviloma doseganje ekonomske varnosti, kar si zagotovijo s čim višjimi prihodki. Osebam, ki so obvezno zavarovane na podlagi drugega pravnega razmerja (18. členu ZPIZ-2), bi svetovala, da na podlagi preteklih dohodkov in ocene prihodnjih dohodkov izračunajo, če je za njih res smiselno, da so zavarovane na podlagi drugega pravnega razmerja ali pa bi bilo za njih morda ugodneje, da se zavarujejo kot samostojni podjetniki in se jim pri enakih ali celo nižjih prispevkih za pokojninsko in invalidsko zavarovanje upošteva 12 mesecev zavarovalne dobe.

Tabela 8: Pregled minimalnih prispevkov samostojnega podjetnika za leto 2015 v €

Mesec	Vsi prispevki	Prispevki za PIZ	50 % oprostitev za prispevke za PIZ	Strošek ob upoštevanju oprostitve za prispevke za PIZ
Januar	326,47	200,28	100,14	226,33
Februar	330,15	202,53	101,26	228,89
Marec	330,15	202,53	101,26	228,89
April	330,15	202,53	101,26	228,89
Maj	330,15	202,53	101,26	228,89
Junij	330,15	202,53	101,26	228,89
Julij	330,15	202,53	101,26	228,89
Avgust	330,15	202,53	101,26	228,89
September	330,15	202,53	101,26	228,89
Oktober	330,15	202,53	101,26	228,89
November	330,15	202,53	101,26	228,89
December	330,15	202,53	101,26	228,89
Skupaj	3.958,12	2.428,11	1.214,00	2.744,12

Vir: Finančna uprava Republike Slovenije, Osnove za plačilo ter zneski prispevkov za socialno varnost, b.l.

Minimalni prispevki samostojnega podjetnika za leto 2015 so po mesecih prikazanih v Tabeli 8. V primeru, da bi bil samostojni podjetnik prvič vpisan v poslovni register s 01. 01. 2015, bi lahko v letu 2015 uveljavljal oprostitev plačila prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v višini 50 % (13. odstavek 145. člena ZPIZ-2) in bi tako njegovi prispevki na letni ravni znašali 2.744,12 €. Če pa te oprostitve nima, pa znašajo 3.958,12 €.

Iz Tabele 6 v poglavju 4 lahko razberemo, da znašajo skupaj prispevki izplačevalca in prispevki prejemnika (brez dohodnine) za osebe, ki se obvezno zavarujejo na podlagi drugega pravnega razmerja (18. člena ZPIZ-2):

- 31,24 % od bruto vrednosti pri izplačilu avtorske pogodbe in

- 56,24 % od bruto vrednosti pri izplačilu podjemne pogodbe.

Na osnovi danih podatkov lahko izračunam, do katerega bruto zneska je za prejemnika ugodneje, če je obvezno zavarovan na podlagi drugega pravnega razmerja (18. člena ZPIZ-2), kje pa je prelomna točka, ko se mu že izplača odpreti s. p. Prelomna točka je znesek, pri katerem je znesek prispevkov, plačan po pogodbi, in prispevkov samostojnega podjetnika, enak. Če dohodek posameznika presega prelomno točko, se zanj z vidika višine prispevkov bolj izplača odpreti s. p. in si s tem zagotoviti zavarovalno dobo za celo leto.

Izračun za osebo, ki lahko uveljavlja olajšavo za prvo samozaposlitev: letni znesek prispevkov osebe, ki je v letu 2015 uveljavljala olajšavo za prvo samozaposlitev, znaša 2.744,12 € (glejte Tabelo 8). V Tabeli 9 so izračuni prelomnih točk za različne primere. Izračun iz prve vrstice Tabele 9 pove, da je znesek, ki bi ga zavarovanec plačal za zavarovanje za celo leto kot samozaposlena oseba enak znesku, ki ga je treba plačati za prispevke, izplačane na podlagi avtorske pogodbe, pri bruto dohodku 8.783,99 €. Če bi ta oseba enak znesek prispevkov vplačala kot samostojni podjetnik in koristila olajšavo za plačilo prispevkov ob prvi samozaposlitvi, bi ji bila priznana zavarovalna doba za celo leto, na podlagi avtorske pogodbe pa samo za 10 mesecev. Če znaša bruto dohodek na podlagi avtorske pogodbe več kot 8.783,99 €, je za osebo ugodneje, da se vključi v obvezno zavarovanje kot samostojni podjetnik (15. člen ZPIZ-2).

V 3. vrstici Tabele 9 pa je izračun za osebo, ki dosega dohodek na podlagi podjemne pogodbe in bi kot samostojni podjetnik lahko koristila olajšavo za prvo samozaposlitev. Izračun kaže, da je znesek, ki bi ga zavarovanec plačal za zavarovanje za celo leto kot samozaposlena oseba enak znesku, ki ga je treba plačati za prispevke, če je izplačilo opravljeno preko podjemne pogodbe pri bruto dohodku 4.879,30 €. Če bi ta oseba enak znesek prispevkov vplačala kot samostojni podjetnik in koristila olajšavo za plačilo prispevkov ob prvi samozaposlitvi, bi ji bila priznana zavarovalna doba za celo leto, na podlagi podjemne pogodbe pa samo za 5 mesecev. Če znaša bruto dohodek na podlagi podjemne pogodbe več kot 4.879,30 €, je za osebo ugodneje, da se vključi v obvezno zavarovanje kot samostojni podjetnik (15. člen ZPIZ-2).

Izračun za osebo, ki ne more uveljavljati olajšave za prvo samozaposlitev: letni znesek prispevkov osebe, ki v letu 2015 ni uveljavljala olajšave za prvo samozaposlitev, znaša 3.958,12 € (glejte Tabelo 8). V 2. vrstici Tabele 9 je izračun za osebo, ki prejema dohodek na podlagi avtorske pogodbe in je zavarovana na tej podlagi (18. člen ZPIZ-2). Izračun kaže, da je znesek, ki bi ga zavarovanec plačal za zavarovanje za celo leto kot samozaposlena oseba, enak znesku, ki ga je potrebno plačati za prispevke, če je izplačilo opravljeno preko avtorske pogodbe, pri bruto dohodku 12.670,04 €. Če znaša bruto dohodek na podlagi avtorske pogodbe več kot 12.670,04 €, je za osebo ugodneje, da se vključi v obvezno zavarovanje kot samostojni podjetnik na podlagi 15. člena ZPIZ-2, sicer ji je v obeh primerih priznana zavarovalna doba za celo leto, vendar lahko prihrani pri prispevkih.

V 4. vrstici Tabele 9 pa je izračun za osebo, ki dosega dohodek na podlagi podjemne pogodbe in kot samostojni podjetnik ne more koristiti olajšave za prvo samozaposlitev, ker je v preteklosti že bila zavarovana kot samostojni podjetnik, olajšava pa je možna samo ob prvem vpisu v Poslovni register. Izračun kaže, da je znesek, ki bi ga zavarovanec plačal za zavarovanje za celo leto kot samozaposlena oseba enak znesku, ki ga je potrebno plačati za prispevke, če je izplačilo opravljeno preko podjemne pogodbe, pri bruto dohodku 7.037,91 €. Če bi ta oseba enak znesek prispevkov vplačala kot samostojni podjetnik, bi ji bila priznana zavarovalna doba za celo leto, na podlagi podjemne pogodbe pa samo za 8 mesecev. Če znaša bruto dohodek na podlagi podjemne pogodbe več kot 7.037,91 €, je za osebo zato ugodneje, da se vključi v obvezno zavarovanje kot samostojni podjetnik na podlagi 15. člena ZPIZ-2.

Tabela 9: Izračun prelomne točke med delom na podlagi drugega pravnega razmerja in samozaposlitvijo

Zap. št.	Pravna podlaga	Olajšava PIZ*	Prispevki** 1	Obdavčitev*** 2	Prelomna točka 3 = 1/2	Delovna doba v mes. za 2015 4 = 3/ 840,18****
1	Avtorska pogodba	Da	2.744,12 €	31,24 %	8.783,99 €	10,45
2	Avtorska pogodba	Ne	3.958,12 €	31,24 %	12.670,04 €	15,08
3	Podjemna pogodba	Da	2.744,12 €	56,24 %	4.879,30 €	5,81
4	Podjemna pogodba	Ne	3.958,12 €	56,24 %	7.037,91 €	8,38

Legenda: * Olajšava za prvi vpis v Poslovni register (14. odstavek 145. člena ZPIZ-2).

** Letni strošek prispevkov samostojnega podjetnika (izračun v Tabeli 8).

*** Obdavčitev s prispevki izplačevalca in prispevki prejemnika od bruto vrednosti izplačila v %.

**** 840,18 € = 54 % PP.

Vir: Povzeto in prirejeno po R. Hieng, Obračun dajatev od dohodkov fizičnih oseb od 1. februarja 2014, 2014, str. 113-117; lastni izračuni.

5.2 Primerjava stroškov zavarovancev, ki se obvezno zavarujejo na podlagi delovnega razmerja in drugega pravnega razmerja

Podjetja zasledujejo cilj maksimiranja dobičkov, ki ga poleg povečanja prodaje dosegajo tudi z minimiziranjem stroškov. Z vidika podjetja menim, da je zato smiselno primerjati, koliko znašajo stroški plače za zaposlenega, ki prejema plačo v višini najnižje osnove za obračun prispevkov za socialno varnost in je zaposlen za določen čas s stroškom izplačil na podlagi drugega pravnega razmerja.

Podatki za izračun stroškov dela enega zaposlenega (SWTOOLS d.o.o., b.l.):

- najnižja osnova za obračun prispevkov za leto 2016 znaša 809,06 €,
- pri zaposlitvi za določen čas znaša strošek delodajalca 941,26 €,
- regres: 790,73 €,
- število delovnih dni v letu 2016: 261 dni,
- prazniki: 9 dni,
- dopust: 20 delovnih dni,
- obračun prehrane: 232 delovnih dni $\times$ 3,56 €/dan = 825,92 €,
- prevoz (predpostavljam Urbano Ljubljana): 37 € mesečno, kar znaša 444 € na leto.

Izračun enoletnega stroška plače delavca v €, ko ta prejema plačo na ravni najnižje osnove za obračun prispevkov in koristi 20 dni dopusta:

11.295,12	strošek delodajalca (941,26 € $\times$ 12 mesecev)
+ 790,73	regres
+ 1.269,92	stroški prehrane in prevoza na delo (444 € + 825,92 €)
<hr/>	
= 13.355,77	enoletni strošek plače delavca

Prispevki delodajalca in prispevki delojemalca znašajo na letni ravni 3.732 € (311 $\times$ 12). Če bi delodajalca zanimal samo strošek prispevkov, bi zanj pomenilo, da je točka preloma pri izplačilu avtorske pogodbe 11.946,22 € bruto (glejte 1. vrstico Tabele 9), pri izplačilu podjemne pogodbe pa 6.635,85 € bruto (glejte 2. vrstico Tabele 9). Dejansko pa to ni edini faktor, ki zanima delodajalca. Pri tem izračunu sem dejansko zanemarila, za kakšno urno postavko je posameznik pripravljen delati, ali se je pripravljen zaposlitvi in pod kakšnimi pogoji. Tudi s strani delodajalca je več dejavnikov, ki narekujejo, na kakšni podlagi sklene pogodbo; npr. če prejme gostinsko podjetje naročilo za catering, za katerega potrebuje dodatne delavce za strežbo, z njimi ne podpiše pogodbe o zaposlitvi, ampak izbere podjemno pogodbo, ki je glede na vsebino za tak primer najprimernejša ali najame študente preko študentskega servisa. Če pa to isto podjetje potrebuje dodatnega delavca v strežbi vsak dan, pa se odloči za sklenitev pogodbe o zaposlitvi.

Tabela 10: Izračun prelomne točke med delom na podlagi drugega pravnega razmerja in delovnega razmerja

Zap. št.	Pravna podlaga	Prispevki*	Obdavčitev**	Prelomna točka	Delovna doba v mes.
1	Delovno razmerje	3.732,00 €	31,24%	11.946,22 €	14,22
2	Delovno razmerje	3.732,00 €	56,24%	6.635,85 €	7,90

Legenda: * Letni strošek prispevkov delavca, ki prejema minimalno plačo.

** Obdavčitev s prispevki izplačevalca in prispevki prejemnika od bruto vrednosti izplačila v %.

Vir: Povzeto in prirejeno po R. Hieng, Obračun dajatev od dohodkov fizičnih oseb od 1. februarja 2014, 2014, str. 113-117; lastni izračuni.

5.3 Primerjava izplačil za neto dohodek 1.000 €

V praksi se pogosto srečam s primerom, da prejemnika zanima, koliko bo njegov neto dohodek, izplačevalca pa zanima njegov celotni strošek. Zato Tabela 10 prikazuje, koliko znaša strošek izplačevalca dohodka v primeru 1.000 € bruto dohodka in 1.000 € neto dohodka. Tabela je lahko v pomoč pri izračunu stroška za posamezno vrsto izplačila, ko prejemnika zanima neto dohodek. Izplačevalec dohodka si s pomočjo pribitka na neto dohodek izračuna svoj strošek: npr. če želi oseba, ki je zavarovana na podlagi delovnega razmerja, prejeti 500 € dohodka za opravljeno avtorsko delo, izplačevalec izračuna svoj strošek tako, da na neto dohodku doda 50,39 % (glejte Tabela 11).

Tabela 11: Primerjava stroškov dela za različne oblike dela za 1.000 € bruto in za 1.000 € neto dohodka

Podlaga	Strošek delodajalca	Bruto	Neto	Neto+%*	Neto	Strošek delodajalca
Delovno razmerje za določen čas	1.163,40	1.000,00	698,40	66,58 %	1.000,00	1.665,81
Delovno razmerje za nedoločen čas	1.161,00	1.000,00	698,40	66,24 %	1.000,00	1.662,37
Avtorska pogodba – zavarovanje ni po 18. členu	1.093,80	1.000,00	727,30	50,39 %	1.000,00	1.503,92
Avtorska pogodba – zavarovanje po 18. členu	1.093,80	1.000,00	611,05	79,00 %	1.000,00	1.790,03
Podjemna pogodba - zavarovanje ni po 18. členu	1.343,80	1.000,00	727,30	84,77 %	1.000,00	1.847,66
Podjemna pogodba - zavarovanje po 18. členu	1.343,80	1.000,00	611,05	119,92 %	1.000,00	2.199,17
Študentska napotnica (strošek brez DDV)	1.337,40	1.000,00	845,00	58,27 %	1.000,00	1.582,72

Legenda: * kolikšen je pribitek na neto, da dobimo celotni strošek delodajalca.

Vir: Povzeto in prirejeno po R. Hieng, Obračun dajatev od dohodkov fizičnih oseb od 1. februarja 2014, 2014, str. 113-117; lastni izračuni.

Iz Tabele 11 izhaja, da je za delodajalce najdražje delo po podjemni pogodbi. Če se podjetje odloči, da z delojemalcem sklene podjemno ali avtorsko pogodbo in se izvajalci dogovarjajo za neto izplačilo, pa je stroškovno ugodneje, če sklene pogodbo z osebo, ki ni obvezno zavarovana na podlagi drugega pravnega razmerja (18. člena ZPIZ-2).

5.4 Odločitve upokoencev

S sprejetjem ZPIZ-2 je bilo upokoencem omogočeno, da se mnogo fleksibilneje vključijo nazaj na trg delovne sile in hkrati prejemajo sorazmerni del pokojnine. Pri odločitvi o tem, kaj je za upokojenca ugodneje, pa je treba upoštevati:

- višino odmerjene pokojnine,
- urno postavko, če bo delal na podlagi delovnega razmerja,
- višino prispevkov, ki jih bo plačeval, če se vključi v zavarovanje kot samozaposlena oseba ali kot družbenik-poslovodna oseba in posledično možen zaslužek.

Tabela 1 v poglavju 1.3.2 prikazuje, koliko odstotkov pokojnine bo prejemal upokojenec glede na tedensko število ur ponovnega vstopa v obvezno zavarovanje. Na primer, če se oseba ponovno vključi v zavarovanje za 10 ur tedensko (ali se delno upokoji in ostane v obveznem zavarovanju za 10 ur tedensko), prejema v času trajanja obveznega zavarovanja 75 % pokojnine. Gledano iz finančnega vidika, je ponovna vključitev v obvezno zavarovanje smiselna v primeru, ko upokojenec s ponovnim vstopom na trg delovne sile mesečno zasluži več kot znaša 25 % njegove pokojnine, ki se ji bo moral v zameno odpovedati.

Za upokoence, ki so hkrati poslovodne osebe, pa menim, da stroški prispevkov niso edini vidik, na podlagi katerega se odločajo, ali bi ohranili status družbenika-poslovodne osebe, ali pa bi morda nastopali samo kot prokuristi, in se s tem izognili izgubi sorazmernega dela pokojnine in plačilu sorazmernega dela prispevkov zaradi ponovne vključitve v obvezno zavarovanje. Status družbenika-poslovodne osebe ni možno gledati samo skozi vidik stroškov, saj je neka čisto določena oseba, ki opravlja to delo, lahko zelo pomembna za uspešno delovanje podjetja, bodisi zaradi posebnih znanj, avtoritete, poslovnih znanstev ali zaradi drugih specifičnih znanj. Včasih je razlog, da upokojenec obdrži funkcijo poslovodje v svojem podjetju, ker ne najde ustrezne osebe, kateri bi lahko zaupal vodenje podjetja.

Hkrati bo uveljavitev ZPIZ-2 nekaterim družbenikom-poslovnim osebam, ki so že več let v pokoju, v vzpodbudo, da prenesejo znanja in pooblastila na novega poslovodjo. Odločitev je vsekakor na strani posameznikov, ki morajo pri sebi pretehtati, kaj je zanje pomembnejše. ZPIZ-2 to odločitev olajša do te mere, da omogoča posamezniku, da ostane obvezno zavarovan samo za 10 ur tedensko, kar je 25 % polnega delovnega časa, ne da izgubi pravico do pokojnine. V takem primeru se mu izplačuje 75 % pokojnine. Po ZPIZ-1 je namreč morala taka oseba ostati obvezno zavarovana za najmanj 50 % polnega delovnega časa, pri čemer so ji izplačevali 50 % pokojnine.

SKLEP

Podjetja so se z namenom doseganja stroškovne učinkovitosti pogosto posluževala fleksibilnejših oblik zaposlovanja: te so z uvedbo ZPIZ-2 postale mnogo dražje. Menim, da

je zakonodajalec s premiso vsako delo šteje in s tem, da je posameznik zavarovan za polni zavarovalni oziroma delovni čas, želel doseči, da bi se podjetja pogosteje odločala za zaposlovanje na podlagi pogodbe o zaposlitvi in manj na podlagi drugih pravnih razmerij.

Osrednje raziskovalno vprašanje diplomskega dela je bilo, kako lahko posameznik ustrezno uredi svoj status, da bo obdavčitev zanj najbolj ugodna.

Na podlagi izračunov ugotavljam, da se posamezniku, ki se preživlja z delom na podlagi drugega pravnega razmerja, že dokaj kmalu izplača, da se samozaposli na podlagi 15. člena ZPIZ-2 (tj. da opravlja dejavnost kot samostojni podjetnik). V diplomskem delu sicer nisem poglobljeno obravnavala davčnih obremenitev samostojnih podjetnikov, je pa z novelo ZDOH-2N postal status samostojnega podjetnika normiranca zelo privlačen z vidika obdavčitve, kjer se zavezancu avtomatično priznajo normirani stroški v višini 80 % prihodkov, tudi če so bili njegovi dejanski stroški poslovanja veliko nižji. Davčna osnova je tako 20 % prihodkov, od nje pa se plača dohodnina v višini 20 %, ki je dokončni davek in se zavezancu ne všteva k ostalim dohodkom, od katerih se plača dohodnina po progresivni lestvici. Ob koriščenju delne oprostitve plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v prvih dveh letih od dneva prvega vpisa v poslovni register in ugodni davčni obremenitvi, je tako za marsikoga postal status samostojnega podjetnika zelo privlačen. Tudi podjetja se raje kot za zaposlovanje odločajo za sklenitev pogodbe s samozaposlenimi osebami, četudi se v praksi pogosto dogaja, da se pri sklepanju pogodb s samozaposlenimi osebami ne upošteva načelo neodvisnosti. Zakon o delovnih razmerjih v 213. členu navaja, da je oseba ekonomsko odvisna, ko najmanj 80 % letnih prihodkov pridobi od istega naročnika (213. člen ZDR-1).

Družbenikom, ki so hkrati poslovodne osebe, je ZDR-1 ponovno omogočil, da imajo s podjetjem sklenjeno pogodbo o zaposlitvi. Pri majhnih podjetjih se pogosto primeri, da je družbenik tudi edini zaposleni in opravlja vse naloge v podjetju, od snažilke do direktorja. Zanj je enostavneje, da si izplačuje plačo, kot pa da:

- obračunava prispevke po 16. členu ZPIZ-2,
- izplačuje dohodek na osnovi pogodbe o poslovanju za vodenje podjetja,
- izplačuje dohodek na podlagi podjemne pogodbe za opravljanje drugih del v podjetju.

Ta način je tako za podjetje kot za zavezanca stroškovno najugodnejši, saj je najnižja osnova za plačilo prispevkov za osebe v delovnem razmerju v letu 2015 809,06 €, najnižja osnova za družbenike-poslovodne osebe (16. člen ZPIZ-2), ki so zavarovani na tej podlagi, pa 1.089,12 €.

Upokojenci se pogosto pritožujejo, da je njihovo delo preveč obdavčeno. Po mojem mnenju pa upokojenci ne morejo biti cenejša alternativa za zaposlovanje kot brezposelne ali samozaposlene osebe. Kljub dejstvu, da so povprečne pokojnine precej nizke, pa je

pokojnina še vedno zagotovljen dohodek. Brezposelne osebe pa po preteku nadomestila za brezposelnost ne prejemajo nikakršnih dohodkov. Stroškovni vidik je pomemben, kadar gre za opravljanje del, za katera je veliko ponudnikov. Pri deficitarnih poklicih pa podjetja pogosto nimajo izbire in plačajo tudi višje stroške dela, da pridejo do željenega kadra.

Enako kot za upokojence, velja tudi za študente. Sama sicer podpiram podjetniško samoiniciativo, vendar pod enakimi pogoji, kot velja za ostale udeležence na trgu. Z vidika delojemalca pa na izbiro kandidata vplivajo tudi osebnostne lastnosti, izkušnje, formalna in praktična znanja. Prav je, da si delavci, ki imajo različne statuse po ZPIZ-2, med seboj konkurirajo, a to se po mojem mnenju ne sme dogajati na podlagi višine plačanih prispevkov. Z vključitvijo vseh aktivnih skupin v obvezno zavarovanje je zato po mojem mnenju postala konkurenca na trgu lojalnejša.

ZPIZ-2 je prinesel veliko sprememb. Podjetja so jih občutila kot povečanje stroškov dela, zavarovanci pa kot manjši neto dohodek. Večina posameznikov ne posveča pretirane pozornosti zneskom, ki se ob izplačilu vplačajo v pokojninsko blagajno. Na podlagi ZPIZ-2 pri istem bruto dohodku prejmejo nižje neto izplačilo, kar večina sprejme z neodobravanjem. Glede na to, da je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v Beli knjigi o pokojninah že napovedalo ponoven dvig starostne meje za upokojitev, je nezadovoljstvo popolnoma razumljivo.

Ker se je z ZMEPIZ-1A rok za uskladitev dvojnih statusov premaknil na 31. 12. 2015, še niso znani statistični podatki o tem:

- koliko upokojencev je ponovno vstopilo v obvezno zavarovanje,
- koliko s. p.-jev, ki so jih imeli študentje, se je zaprlo,
- ali se je povečalo število oseb, ki prejemajo izplačila na podlagi drugega pravnega razmerja in so se vključile v prostovoljno pokojninsko zavarovanje,
- kakšen je delež oseb, ki se odločijo za delno upokojitev,
- število družbenikov-poslovodnih oseb, ki so zamenjale status poslovodje za status prokurista, da bi se izognile plačevanju prispevkov.

ZPIZ-2 je zaostril pravila igre, sedaj pa je na posameznikih, da sprejmejo odločitev, kako bodo igrali. Možnosti je veliko. Z dobrimi poslovnimi rezultati pa je možno v vseh obremenitvah videti tudi priložnosti.

LITERATURA IN VIRI

1. *Ali lahko poslovodja v enoosebni družbi sklene delovno razmerje s to družbo?* Najdeno 29. julija 2016 na spletnem naslovu http://www.unija.si/news/174/95/Ali-lahko-poslovodja-v-enoosebni-druzbi-sklene-delovno-razmerje-s-to-druzbo/d,novice_detail/
2. Banka Slovenije. (b.l.). *Preračun med SIT in evrom*. Najdeno 29. julija 2016 na spletnem naslovu <https://www.bsi.si/orodja/preracun-tolarja.asp?MapaId=180>
3. Čížman, M. (2013). O plačah, nadomestilih, povračilih in drugih prejemnik iz delovnega razmerja. *IKS*, 6, 46-58.
4. Davčni urad Republike Slovenije. (2011). *Obdavčitev dohodkov poslovodij in prokuristov (pojasnilo št. 4210-5839/2011)*. Najdeno 30. julija 2016 na spletnem naslovu <http://www.zuma.si/dokumenti/ObdavcitevPoslovodij.pdf>
5. Finančna uprava Republike Slovenije. (2015a). *Prispevki za socialno varnost*. Najdeno 29. julija 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Prispevki_za_socialno_varnost/Opis/Podrobnejši_opis_Prispevki_za_osebe_ki_opravljajo_kmetijsko_dejavnost_prostovoljci.pdf
6. Finančna uprava Republike Slovenije. (2015b). *Dohodki iz drugega pogodbenega razmerja*. Najdeno 15. septembra 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Dohodek_iz_zaposlitve/Vprasanja_in_odgovori/Vprasanja_in_odgovori_1_izdaja_Dohodki_iz_dругega_pogodbenega_razmerja.pdf
7. Finančna uprava Republike Slovenije. (2016a). *Najnižja osnova za obračun prispevkov za socialno varnost za osebe v delovnem razmerju*. Najdeno 30. julija 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/prispevki_za_socialno_varnost/?tx_news_pi1%5Bnews%5D=4359&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=fd49d8e4e07701879087adc5ea2b33d2
8. Finančna uprava Republike Slovenije. (2016b). *Obvestilo o določitvi zavarovalne osnove*. Ljubljana: Finančna uprava Republike Slovenije.
9. Finančna uprava Republike Slovenije. (2016c). *Plačevanje pavšalnih prispevkov za leto 2016*. Najdeno 24. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Prispevki_za_socialno_varnost/Opis/Pavsalni_prispevki_2016.pdf
10. Finančna uprava Republike Slovenije. (b.l.). *Osnove za plačilo ter zneski prispevkov za socialno varnost*. Najdeno 30. julija 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/prispevki_za_socialno_varnost/osnove_za_placilo_ter_zneski_prispevkov_za_socialno_varnost/
11. *Fizična oseba, ki opravlja dejavnost: predstavitev pogojev za štiri dejavnosti*. Najdeno 25. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://data.si/blog/2016/01/10/fizicna-oseba-ki-opravljaja-dejavnost-stiri-dejavnosti/>
12. Hieng, R. (2013). Oblike dela upokoencev. *IKS*, 12, 72-77.

13. Hieng, R. (2014). Obračun dajatev od dohodkov fizičnih oseb od 1. februarja 2014. *IKS*, 1, 113-117.
14. Hieng, R. (2016). Obdavčitev pokojnin in drugih dohodkov upokojencev. *IKS*, 7, 56-64.
15. Lopar, K. (2016, 27. maj). *Kaj sledi, če študent odpre podjetje? Mladi podjetnik*. Najdeno 24. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/odgovor-strokovnjaka-kaj-sledi-ce-student-odpre-podjetje>
16. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. (2013). *Modernizacija pokojninskega sistema*. Najdeno 2. avgusta 2016 na spletnem naslovu http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/delovna_razmerja_in_pravice_iz_dela/pokojninsko_in_invalidsko_zavarovanje/modernizacija_pokojninskega_sistema_2012/
17. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. (b.l.). *Začasno in občasno delo upokojencev*. Najdeno 30. julija 2016 na spletnem naslovu http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/zaposlovanje/upokojenci/
18. Obligacijski zakonik. *Uradni list RS* št. 97/2007-UPB1.
19. Odredba o določitvi najnižjega dohodka kmečkega gospodarstva, ki je podlaga za vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje. *Uradni list RS* št. 11/2003.
20. Odredba o uskladitvi najnižje bruto urne postavke za opravljeno uro začasnih in občnih del. *Uradni list RS* št. 55/2016.
21. Pravilnik o določanju zavarovalne osnove. *Uradni list RS* št. 89/2013, 11/2015.
22. Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2016. *Uradni list RS* št. 104/2015.
23. Pravilnik o obrazcih prijav podatkov o pokojninskem in invalidskem ter zdravstvenem zavarovanju, zavarovanju za starševsko varstvo in zavarovanju za primer brezposelnosti. *Uradni list RS* št. 37/2011, 57-2011 – popr., 19/2015.
24. Sklep o določitvi prispevkov za posebne primere zavarovanja. *Uradni list RS* št. 21/2016.
25. Statistični urad Republike Slovenije. (b.l.). *Povprečne mesečne bruto plače (EUR) na zaposleno osebo pri pravnih osebah*. Najdeno 30. aprila 2016 na spletnem naslovu http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/viewplus.asp?ma=H267S&ti=&path=../Database/Hitre_Repozitorij/&lang=2
26. SWTOOLS d.o.o. (b.l.). *Mesečni podatki*. Najdeno 2. avgusta 2016 na spletnem naslovu <http://swtools.si/data.html>
27. Šercer, M. (2015). Opravljanje storitev v delovnem ali civilnem razmerju. *IKS*, 7, 78-82.
28. Topovšek, K. (2012). Samozaposleni po novem Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. *Bilten Unikum*, 12, 7.
29. Zakon o avtorski in sorodnih pravicah. *Uradni list RS* št. 16/2007-UPB3, 68/2008, 110/2013, 56/2015.
30. Zakon o davčnem postopku. *Uradni list RS* št. 13/2011-UPB4, 32/2012, 94/2012, 111/2013, 90/2014, 91/2015.
31. Zakon o delovnih razmerjih. *Uradni list RS* št. 42/2002, 46/2007, Odl. US: U-I45/2007, 103/2007.
32. Zakon o delovnih razmerjih 1. *Uradni list RS* št. 21/2013 (78/2013 popr.), 52/2016.

33. Zakon o dohodnini 2. *Uradni list RS* št. 13/2011-UPB7, 24/2012, 30/2012, 71/2012 Odl.US: U-I-76/11-15, 75/2012, 94/2012, 52/2013 Odl.US: U-I-147/12-18, 96/2013, 29/2014 Odl.US: U-I-175/11-12, 50/2014, 23/2015, 55/2015.
34. Zakon o gospodarskih družbah. *Uradni list RS* št. 65/2009-UPB3, 33/2011, 91/2011, 32/2012, 57/2012, 82/2013, 55/2015.
35. Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. *Uradni list RS* št. 111/2013.
36. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju-1. *Uradni list RS* št. 109/2006-UPB4.
37. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju-2. *Uradni list RS* št. 96/2012, 39/2013, 102/2015.
38. Zakon o posebnem davku na določene prejemke. *Uradni list RS* št. 72/1993, 22/1994, 45/1995, 12/1996.
39. Zakon o prispevkih za socialno varnost. *Uradni list RS* št. 5/1996, 34/1996, 3/1998, 81/2000, 97/2001.
40. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. *Uradni list RS* št. 97/2014.
41. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona za uravnoteženje javnih financ. *Uradni list RS* št. 95/2014.
42. Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. *Uradni list RS* št. 26/2014, 90/2015.
43. Zakon o urejanju trga dela. *Uradni list RS* št. 80/2010, 21/2013, 63/2013, 100/2013.
44. Zakon o visokem šolstvu. *Uradni list RS* št. 32/2012-UPB7, 109/2012, 85/2014.
45. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. *Uradni list RS* št. 72/2006-UPB3, 91/2007, 76/2008, 87/2011, 91/2013.
46. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. (2016a). *Obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi drugega pravnega razmerja*. Najdeno 30. julija 2016 na spletnem naslovu <http://www.zpiz.si/cms/?id=2&inf=98>
47. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. (2016b). *Samozaposlene osebe - obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje*. Najdeno 31. julij 2016 na spletnem naslovu <http://www.zpiz.si/cms/?id=2&inf=87>
48. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. (b.l.a). *Kategorije zavarovancev, njihove obveznosti in pravice med zavarovanjem*. Najdeno 15. julij 2016 na spletnem naslovu <http://www.zpiz.si/cms/?ids=content&inf=17>
49. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. (b.l.b). *Upokojenci in hkratno opravljanje dela ali dejavnosti*. Najdeno 15. julija 2016 na spletnem naslovu <http://www.zpiz.si/cms/?id=2&inf=439>

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Izjava zavarovanca za opravljanje dela na podlagi 18. člena ZPIZ-2	1
Priloga 2: Najnižja in najvišja zavarovalna osnova za samozaposlene osebe za leto 2015	2
Priloga 3: Izračun zavarovalne osnove za leto 2016 na podlagi podatkov za leto 2015	3
Priloga 4: Obvestilo o določitvi zavarovalne osnove	4
Priloga 5: Zneski pavšalnih prispevkov za leto 2016	4
Priloga 6: Zavarovalne osnove in izračun prispevkov za socialno varnost samozaposlenih, december 2012	5
Priloga 7: Obračun prispevkov za družbenika-poslovodno osebo pri najnižji in najvišji zavarovalni osnovi	6
Priloga 8: Izračun zavarovalne osnove za leto 2016 na podlagi podatkov za leto 2015	6
Priloga 9: Mesečni obračun prispevkov družbenika-poslovodne osebe za zavarovalno osnovo 3.229,95 € bruto.....	7
Priloga 10: Izračun prispevkov za zavarovanca za 10 ur tedensko	8
Priloga 11: Stopnje dohodnine za leto 2016	8
Priloga 12: Primer izračuna plače pri 1.000 € bruto.....	9

Priloga 1: Izjava zavarovanca za opravljanje dela na podlagi 18. člena ZPIZ-2

**IZJAVA ZAVAROVANCA ZA OPRAVLJANJE DELA NA PODLAGI
DRUGEGA PRAVNEGA RAZMERJA (18. ČLEN ZPIZ-2)**

Podpisani _____,

Stanujoč _____,

Davčna številka _____,

IZJAVLJAM

(ustrezno označi)

- da sem upokojenec
- da sem v času izplačila zavarovan s polnim delovnim/zavarovalnim časom
- da sem v času izplačila zavarovan s krajšim delovnim/zavarovalnim časom oz. nisem vključen v zavarovanje
- da sem bil v času opravljanja dela zavarovan s polnim delovnim/zavarovalnim časom
- da sem bil v času opravljanja dela zavarovan s krajšim delovnim/zavarovalnim časom oziroma nisem bil vključen v zavarovanje

Dne: _____

Zavarovanec: _____

V skladu z 18. členom ZPIZ-2 se obvezno zavarujejo osebe, ki v okviru drugega pravnega razmerja opravljajo delo in sicer tiste osebe, ki niso uživalci pokojnine, niso obvezno zavarovane za polni delovni čas ali so obvezno zavarovane s krajšim delovnim časom. Zavarovanec mora neposredno pred izplačilom izplačevalcu podati pisno izjavo, na kateri ustrezno označi svoj status. Izjava velja do preklica. Zavarovanec je dolžan pred izplačilom sporočiti vsako spremembo podatkov, ki vplivajo na izpolnjevanje pogojev za zavarovanje na podlagi dela v okviru drugega pravnega razmerja.

Vir: Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi drugega pravnega razmerja, 2016a.

Priloga 2: Najnižja in najvišja zavarovalna osnova za samozaposlene osebe za leto 2015

Tabela 1: Najnižja in najvišja zavarovalna osnova za samozaposlene osebe za leto 2015

Bruto zavarovalna osnova (BZO) v EUR za leto 2016		56% PP	3,5 PP
		871,30	5.445,62
		933,53²	
Prispevki zavarovanca za PIZ	15,50 %	135,05	844,07
Prispevki delodajalca za PIZ	8,85 %	77,11	481,94
Skupaj prispevki za PIZ		212,16	1.326,01
Prispevki zavarovanca za ZZ	6,36 %	59,37	346,34
Prispevki delodajalca za ZZ	6,56 %	61,24	357,23
Prispevki za poškodbe pri delu	0,53 %	4,95	28,86
Skupaj prispevki za ZZ		125,56	732,43
Prispevki zavarovanca za starševsko varstvo	0,10 %	0,87	5,45
Prispevki delodajalca za starševsko varstvo	0,10 %	0,87	5,45
Skupaj prispevki za starševsko varstvo		1,74	10,90
Prispevki zavarovanca za zaposlovanje	0,14 %	1,22	7,62
Prispevki delodajalca za zaposlovanje	0,06 %	0,52	3,27
Skupaj prispevki za zaposlovanje		1,74	10,89
Skupaj drugi prispevki		3,48	21,79
PRISPEVKI SKUPAJ		341,20	2.080,23

Vir: Finančna uprava Republike Slovenije, Osnove za plačilo ter zneski prispevkov za socialno varnost, b.l.

² Minimalna osnova za plačilo prispevkov za zdravstveno zavarovanje.

Priloga 3: Izračun zavarovalne osnove za leto 2016 na podlagi podatkov za leto 2015

Tabela 2: Izračun zavarovalne osnove za leto 2016 na podlagi podatkov za leto 2015 v €

Zap. št.	Postavka	Znesek
1	Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki	18.353,14
2	Obračunan znesek prispevkov za socialno varnost	5.940,00
3	Skupaj (1+2)	24.293,14
4	Znižanje dobička za 25 % ($3 \times 25\%$)	6.073,29
5	Letna zavarovalna osnova (3-4)	18.219,86
6	Mesečna zavarovalna osnova (5/12)	1.518,32

Vir: Povzeto in prirejeno po K. Topovšek, Samozaposleni po novem Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, 2012; lastni izračuni.

Priloga 4: Obvestilo o določitvi zavarovalne osnove

OBVESTILO O DOLOČITVI ZAVAROVALNE OSNOVE

V skladu z določbo 145. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju - ZPIZ-2 (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13-ZSVarPre-C, 101/13 - ZIPRS1415, 44/14 - ORZPIZ206, 85/14 - ZUJF-B, 95/14 - ZUJF-C, 90/15 - ZIUPTD in 102/15) je osnova za plačilo prispevkov za socialno varnost (v nadaljevanju: prispevki) za samozaposlene osebe (zavarovance iz 15. člena tega zakona) zavarovalna osnova, katere določitev je podrobneje določena s Pravilnikom o določanju zavarovalne osnove (Uradni list RS, št. 89/13 in 11/15, v nadaljevanju: Pravilnik).

Zavarovalna osnova za samozaposlene osebe se določi glede na njegov dosežen dobiček, v katerem niso upoštevani obračunani prispevki za obvezno socialno zavarovanje ter znižanje in povečanje davčne osnove, preračunan na mesec. Pri tem se dobiček za določitev zavarovalne osnove v letu 2016 zniža za 25 %. Dobitek za določitev najnižje zavarovalne osnove je v letu 2016 določen najmanj v znesku 56 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v Republiki Sloveniji, preračunane na mesec (v nadaljevanju: PP).

V primeru, da zavezanec oceni, da določena zavarovalna osnova ne ustreza pričakovanemu dobičku v tekočem letu, se lahko odloči in za naprej plačuje prispevke od zavarovalne osnove, zmanjšane za največ 20 %, ki v letu 2016 ne sme biti nižja od 56 % PP. Če bo na novo določena zavarovalna osnova, ugotovljena na podlagi dejanskega dobička za leto, v katerem je bilo uveljavljeno znižanje zavarovalne osnove, presegla znižano zavarovalno osnovo, od katere so se plačevali prispevki, za več kot 20 %, se prispevki v prihodnjem obdobju, v katerem se plačujejo prispevki po na novo določeni zavarovalni osnovi, plačujejo od zavarovalne osnove, določene na podlagi dejansko ugotovljenega dobička, povečane za 20 %.

Na podlagi vašega predloženega obračuna davka za leto 2015 vam je določena zavarovalna osnova v višini 871,30 evrov, od katere ste dolžni obračunati in plačati prispevke. Prispevke lahko plačujete tudi od zavarovalne osnove, ki je višja od določene zavarovalne osnove, vendar ne more biti višja od zneska 3,5-kratnika PP.

Prispevke od določene zavarovalne osnove ste dolžni prvič upoštevati za mesec april 2016 (mesec po mesecu, v katerem je bil obračun predložen davčnemu organu). V skladu z določbo prvega odstavka 353. člena Zakonom o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 - uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13-ZDavNep, 111/13, 22/14 -odl.US, 25/14-ZFU, 40/14 - ZIN-B, 90/14 in 91/15) mora zavezanec predložiti obračun prispevkov za socialno varnost davčnemu organu in plačati prispevke za socialno varnost najpozneje do 15. dne v mesecu za pretekli mesec, na način, določen v Pravilniku o obrazcih za obračun prispevkov za socialno varnost (Uradni list RS, št. 138/06, 126/08, 10/13, 47/13 in 109/13).

Dodatne informacije v zvezi z določitvijo zavarovalne osnove, od katere se plačujejo prispevki, lahko dobite telefonsko ali osebno pri pristojnem finančnem uradu.

mag. Zlatko Alibegović,
direktor urada

Poslati:
- Naslovniku - navadno

Vir: Finančna uprava Republike Slovenije, Obvestilo o določitvi zavarovalne osnove, 2016b.

Priloga 5: Zneski pavšalnih prispevkov za leto 2016

Tabela 3: Zneski pavšalnih prispevkov za leto 2016 v €

Naziv prispevka	Januar	Februar	Marec	April - December
Prispevek za PIZ	32,20	32,20	32,20	32,43
Prispevek za ZZ	32,67	32,67	32,67	32,67
	(8,17 + 24,50)	(8,17 + 24,50)	(8,17 + 24,50)	(8,17 + 24,50)
SKUPAJ PIZ in ZZ	64,87	64,87	64,87	65,10

Vir: Finančna uprava Republike Slovenije, Plačevanje pavšalnih prispevkov za leto 2016, 2016c.

Priloga 6: Zavarovalne osnove in izračun prispevkov za socialno varnost samozaposlenih, december 2012

Tabela 4: Zavarovalne osnove in izračun prispevkov za socialno varnost samozaposlenih, december 2012 v €

Dosežena osnova za leto 2011 (v EUR)		Do vključno 8.977,20	Nad 8.977,20 do vključno 18.295,80	Nad 18.295,80 do vključno 27.443,70	Nad 27.443,70 do vključno 36.591,60	Nad 36.591,60 do vključno 45.739,50	Nad 45.739,50 do vključno 54.887,40	Nad 54.887,40 do vključno 64.035,30	Nad 64.035,30
Bruto zavarovalna osnova (v EUR)		Znesek veljavne minimalne plače	60 % PP	90 % PP	120 % PP	150 % PP	180 % PP	210 % PP	240 % PP
		763,06	909,57	1.364,36	1.819,14	2.273,93	2.728,71	3.183,50	3.638,28
Prisp. zavarovanca za PIZ	15,50 %	118,27	140,98	211,48	281,97	352,46	422,95	493,44	563,93
Prisp. delodajalca za PIZ	8,85 %	67,53	80,50	120,75	160,99	201,24	241,49	281,74	321,99
Skupaj prispevki za PIZ		185,80	221,48	332,23	442,96	553,70	664,44	775,18	885,92
Prisp. zavarovanca za ZZ	6,36 %	48,53	57,85	86,77	115,70	144,62	173,55	202,47	231,39
Prisp. delodajalca za ZZ	6,56 %	50,06	59,67	89,50	119,34	149,17	179,00	208,84	238,67
Prisp. za poškodbe pri delu	0,53 %	4,04	4,82	7,23	9,64	12,05	14,46	16,87	19,28
Skupaj prispevki za ZZ		102,63	122,34	183,50	244,68	305,84	367,01	428,18	489,34
Prisp. zavarovanca za starš. var.	0,10 %	0,76	0,91	1,36	1,82	2,27	2,73	3,18	3,64
Prisp. delodajalca za starš. var.	0,10 %	0,76	0,91	1,36	1,82	2,27	2,73	3,18	3,64
Skupaj prispevki za starš. var.		1,52	1,82	2,72	3,64	4,54	5,46	6,36	7,28
Prisp. zavarovanca za zaposl.	0,14 %	1,07	1,27	1,91	2,55	3,18	3,82	4,46	5,09
Prisp. delodajalca za zaposl.	0,06 %	0,46	0,55	0,82	1,09	1,36	1,64	1,91	2,18
Skupaj prispevki za zaposl.		1,53	1,82	2,73	3,64	4,54	5,46	6,37	7,27
Skupaj drugi prisp.		3,05	3,64	5,45	7,28	9,08	10,92	12,73	14,55
PRISPEVKI SKUPAJ		291,48	347,46	521,18	694,92	868,62	1.042,37	1.216,09	1.389,81

Vir: Finančna uprava Republike Slovenije, Osnove za plačilo ter zneski prispevkov za socialno varnost, b.l.

Priloga 7: Obračun prispevkov za družbenika-poslovodno osebo pri najnižji in najvišji zavarovalni osnovi

Tabela 5: Obračun prispevkov za družbenika-poslovodne osebe pri najnižji in najvišji zavarovalni osnovi

Bruto zavarovalna osnova (BZO) v EUR za leto 2016		70 % PP	3,5 PP
		1089,12	5.445,62
Prispevki zavarovanca za PIZ	15,50 %	168,81	844,07
Prispevki delodajalca za PIZ	8,85 %	96,39	481,94
Skupaj prispevki za PIZ		265,20	1.326,01
Prispevki zavarovanca za ZZ	6,36 %	69,27	346,34
Prispevki delodajalca za ZZ	6,56 %	71,45	357,23
Prispevki za poškodbe pri delu	0,53 %	5,77	28,86
Skupaj prispevki za ZZ		146,49	732,43
Prispevki zavarovanca za starševsko varstvo	0,10 %	1,09	5,45
Prispevki delodajalca za starševsko varstvo	0,10 %	1,09	5,45
Skupaj prispevki za starševsko varstvo		2,18	10,90
Prispevki zavarovanca za zaposlovanje	0,14 %	1,52	7,62
Prispevki delodajalca za zaposlovanje	0,06 %	0,65	3,27
Skupaj prispevki za zaposlovanje		2,17	10,89
Skupaj drugi prispevki		4,35	21,79
PRISPEVKI SKUPAJ		416,04	2.080,23

Vir: Finančna uprava Republike Slovenije, Osnove za plačilo ter zneski prispevkov za socialno varnost, b.l.

Priloga 8: Izračun zavarovalne osnove za leto 2016 na podlagi podatkov za leto 2015

Tabela 6: Izračun zavarovalne osnove za leto 2016 na podlagi podatkov za leto 2015

Zap. št.	Vrste dohodkov	Bruto (v €)
1	Dohodek za vodenje družbe	23.100,00
2	Preostali dohodki iz drugega pogodbenega razmerja	16.499,38
3	Dohodek iz prenosa premoženjske pravice	6.000,00
4	Skupaj (1+2+3)	45.599,38
5	Seštevek dohodkov za izračun zavarovalne osnove (1+2)	39.599,38
6	Preračun zavarovalne osnove na mesec (5/12 mesecev)	3.299,95

Vir: Povzeto in prirejeno po K. Topovšek, Samozaposleni po novem Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, 2012; lastni izračuni.

Priloga 9: Mesečni obračun prispevkov družbenika-poslovodne osebe za zavarovalno osnovo 3.229,95 € bruto

Tabela 7: Mesečni obračun prispevkov družbenika-poslovodne osebe za zavarovalno osnovo 3.229,95 € bruto

Bruto zavarovalna osnova (BZO) v EUR		3.299,95
Prispevki zavarovanca za PIZ	15,50 %	511,49
Prispevki delodajalca za PIZ	8,85 %	292,05
Skupaj prispevki za PIZ		803,54
Prispevki zavarovanca za ZZ	6,36 %	209,88
Prispevki delodajalca za ZZ	6,56 %	216,48
Prispevki za poškodbe pri delu	0,53 %	17,49
Skupaj prispevki za ZZ		443,85
Prispevki zavarovanca za starševsko varstvo	0,10 %	3,30
Prispevki delodajalca za starševsko varstvo	0,10 %	3,30
Skupaj prispevki za starševsko varstvo		6,60
Prispevki zavarovanca za zaposlovanje	0,14 %	4,62
Prispevki delodajalca za zaposlovanje	0,06 %	1,98
Skupaj prispevki za zaposlovanje		6,60
Skupaj drugi prispevki		13,20
PRISPEVKI SKUPAJ		1.260,59

Vir: Povzeto in prirejeno po K. Topovšek, Samozaposleni po novem Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, 2012; lastni izračuni.

Priloga 10: Izračun prispevkov za zavarovanca za 10 ur tedensko

Tabela 8: Izračun prispevkov za zavarovanca za 10 ur tedensko v €

Bruto zavarovalna osnova (BZO) v EUR		272,28
Prispevki zavarovanca za PIZ	15,50 %	42,20
Prispevki delodajalca za PIZ	8,85 %	24,10
Skupaj prispevki za PIZ		66,30
Prispevki zavarovanca za ZZ	6,36 %	17,32
Prispevki delodajalca za ZZ	6,56 %	17,86
Prispevki za poškodbe pri delu	0,53 %	1,44
Skupaj prispevki za ZZ		36,62
Prispevki zavarovanca za starševsko varstvo	0,10 %	0,27
Prispevki delodajalca za starševsko varstvo	0,10 %	0,27
Skupaj prispevki za starševsko varstvo		0,54
Prispevki zavarovanca za zaposlovanje	0,14 %	0,38
Prispevki delodajalca za zaposlovanje	0,06 %	0,16
Skupaj prispevki za zaposlovanje		0,54
Skupaj drugi prispevki		1,08
PRISPEVKI SKUPAJ		104,00

Vir: Povzeto in prirejeno po K. Topovšek, Samozaposleni po novem Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, 2012; lastni izračuni.

Priloga 11: Stopnje dohodnine za leto 2016

Tabela 9: Stopnje dohodnine za leto 2016

Neto letna davčna osnova v eurih		Dohodnina v eurih
Nad	Do	
	8.021,34	16 %
8.021,34	20.400,00	1.283,41 + 27 % nad 8.021,34
20.400,00	70.907,20	4.625,65 + 41 % nad 20.400,00
70.907,20		25.333,60 + 50 % nad 70.907,20

Vir: Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2016, Ur. l. RS, št. 104/2015.

Priloga 12: Primer izračuna plače pri 1.000 € bruto

Tabela 10: Primer izračuna plače pri 1.000 € bruto

Postavka obračuna	Znesek (v €)
Strošek delodajalca	1.161,00
Prispevki delodajalca 16,10 %	161,00
Bruto dohodek	1.000,00
Prispevki delavca 22,10 %	221,00
Dohodnina po lestvici	80,60
Neto dohodek	698,40

Vir: Povzeto in prirejeno po M. Čížman, O plačah, nadomestilih, povračilih in drugih prejemnik iz delovnega razmerja, 2013; lastni izračuni.